

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра мовної підготовки**

До Дня науки

**ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА
ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ
І ФАХІВЦІВ ІЗ ПРАВА**

**Матеріали
XV Міжвузівської науково-практичної конференції
(Київ, 28 травня 2026 року)**

**Київ
2026**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра мовної підготовки

До Дня науки

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА
ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ І
ФАХІВЦІВ ІЗ ПРАВА

Матеріали
XV Міжвузівської науково-практичної конференції
(Київ, 28 травня 2026 року)

Київ
2026

Редакційна колегія:

Шутенко С. В., завідувач кафедри мовної підготовки Національної академії внутрішніх справ;

Скриник М. В., доцент кафедри мовної підготовки Національної академії внутрішніх справ

Драмаорецька Л. Б., старший викладач кафедри мовної підготовки Національної академії внутрішніх справ

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ від __червня 2026 року (протокол № 1)

У збірнику розміщено результати досліджень науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти, присвячені проблемам мовної підготовки працівників правоохоронних органів та фахівців із права.

Збірник матеріалів може бути використаний в освітньому процесі, науковій діяльності, є доступним для широкого загалу та сприятиме формуванню високого рівня мовної культури та правосвідомості населення в цілому.

I-67 **Іншомовна підготовка працівників правоохоронних органів та фахівців із права [Текст] :** матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 28 трав. 2026 р.) / [редкол.: С.В. Шутенко, М.В. Скриник та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2026. 87 с.

УДК 81'243:001.895:351.74

ЗМІСТ

НАУКОВІ ДОПОВІДІ

Balanaieva O. USING INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH FOR SPECIAL PURPOSES.....	6
Bykonja O. TEACHING ESP: THE CHALLENGES OF WAR, DIGITALISATION AND INTERCULTURAL COMMUNICATION.....	9
Василенко О. РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	11
Волік О. ВИКОРИСТАННЯ ВІЗУАЛЬНИХ ПЛАТФОРМ ЯК ЗАСОБУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ	15
Галдецька І. ADAPTING FOREIGN LANGUAGE TEACHING TO WARTIME CONDITIONS.....	20
Градецька Н. ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ЮРИСТІВ: ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ПЕРЕКЛАДУ	25
Зубенко В. О. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ: РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	28
Козубенко І. DIE MERKMALE DER KOMMUNIKATIVEN INTERAKTION DES POLIZISTEN UNTER KRIEGSRECHTLICHEN BEDINGUNGEN	31
Кононова Д. ІНФОРМАЦІЙНА ГІГІЄНА ТА СТРИМАНІСТЬ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	36
Короткова Ю. М. МОВА ВОРОЖНЕЧІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДИСКУРСИВНОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ: ВІД ТЕОРІЇ ДО СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....	40

Лопутько О. А., Драмарецька Л. Б. ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНИХ ВЗВОДІВ НА ГРУПИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ».....45

Мартинюк Д. О. ТЕНДЕНЦІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ІНФОРМУВАННЯ РІЗНИХ ЦІЛЬОВИХ ГРУП В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ТЕХНІКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....49

Проценко Г. НАВЧАННЯ МОВИ ТА МОВЛЕННЮ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ МВС У ПРОЦЕСІ КОМУНІКАЦІЇ З УРАЗЛИВИМИ КАТЕГОРІЯМИ НАСЕЛЕННЯ.....55

Романов І. І. ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ПРАВООХОРОНЦІВ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОЇ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ.....58

Skyba O. ROLE-PLAY BEYOND THE CLASSROOM: SIMULATED PROFESSIONAL COMMUNICATION IN FOREIGN LANGUAGE TRAINING.....61

Скриник Л. М. СИНЕРГІЯ ФОРМАЛЬНОЇ ТА НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ: ХВИЛИННІ СТРАТЕГІЇ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДОРОСЛИХ.....65

Скриник М. В. МЕНТОРСТВО В СИСТЕМІ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ВИКЛАДАЧІВ У КРИЗОВИЙ ЧАС.....67

Сторожук О. Ю. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТАМ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....70

Шутенко С. В. ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ: СИНХРОННЕ ЗАСВОЄННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОНЦЕПТІВ УКРАЇНСЬКОЮ ТА ІНОЗЕМНОЮ МОВАМИ 74

Юлдашева С. А. ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: НЕОЛОГІЗМИ ТА МОВНІ ІННОВАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ДИСКУРСІ.....

ДОСЛІДНИЦЬКІ ДОРОБКИ НАУКОВОЇ МОЛОДІ

Bublyk O., Bykonja O. HUMAN RIGHTS IN PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE LAWYERS.....

Hordiienko V., Bykonja O. HUMAN RIGHTS AND THE RULE OF LAW IN GERMANY AND POLAND: EXPERIENCE FOR TRAINING LAW ENFORCEMENT OFFICERS.....

Kiryahno O., Bykonja O. DIGITAL TECHNOLOGIES AND THE TRANSFORMATION OF THE LEGAL PROFESSION AS A COMPONENT OF LEGAL ENGLISH TRAINING.....

Kolesnik B., Bykonja O. THE IMPACT OF EUROPEAN UNION LAW ON NATIONAL LEGAL SYSTEMS AS A RESOURCE FOR TEACHING LEGAL ENGLISH.....

Movchan B., Bykonja O. DEVELOPING LEGAL ENGLISH COMPETENCE THROUGH FAIR TRIAL DISCOURSE.....

Petkun K., Bykonja O. REHABILITATION AND PUNISHMENT IN MODERN CRIMINAL POLICY IN THE CONTEXT OF LEGAL ENGLISH TRAINING.....

Balanaieva Oksana,

Associate Professor of Language Training

Department,

Donetsk State University of Internal Affairs,

PhD in Philology, Associate Professor

USING INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH FOR SPECIAL PURPOSES

The rapid digital transformation of higher education has significantly influenced the teaching of English for Specific Purposes (ESP), particularly in institutions of higher education with specific study conditions and military academies where cadets are trained for international cooperation, NATO-compatible communication, and participation in multinational operations. Modern ESP instruction increasingly relies on innovative digital technologies that enhance interactivity, authenticity, and professional relevance of language learning. Artificial intelligence (AI), virtual reality (VR), augmented reality (AR), gamification, and online learning platforms play a crucial role in improving cadets' communicative competence and operational readiness in English-medium military environments [1].

One of the most influential innovations in ESP teaching for cadets is Artificial Intelligence (AI). AI-based tools such as ChatGPT, Grammarly, and adaptive learning systems provide personalized language support and simulate real-life professional communication. AI technologies enable cadets to practice military vocabulary, report writing, and operational briefings in a controlled and adaptive environment. Research shows that AI-supported language learning improves engagement, reduces communication anxiety, and enhances writing accuracy through instant feedback mechanisms [5]. AI also allows instructors to monitor cadets' progress and adjust tasks according to individual learning needs [1].

Generative AI has become especially important in ESP education after 2023. Tools such as ChatGPT generate mission briefings, tactical dialogues, and professional correspondence tasks, supporting the development of situational language awareness. Studies indicate improved writing fluency and motivation among learners using generative AI tools

[5]. However, ethical concerns such as plagiarism, algorithmic bias, and overreliance on AI require attention, making AI literacy a necessary component of modern ESP curricula [6].

Virtual reality (VR) and augmented reality (AR) technologies provide immersive learning environments that simulate military communication contexts such as NATO operations and international briefings. These technologies significantly improve speaking fluency, decision-making speed, and intercultural competence. Research confirms the effectiveness of VR-based learning in enhancing engagement and communicative performance [3].

Gamification is widely used in ESP instruction for cadets. Platforms such as Kahoot! and Quizlet integrate game-based elements including missions, badges, and leaderboards. Gamification increases motivation, improves vocabulary retention, and strengthens communicative interaction. It is particularly effective in structured military educational environments where discipline and competition are important learning factors [5].

Online platforms and mobile-assisted language learning (MALL) systems such as Moodle, Microsoft Teams, and Google Classroom support blended and distance education. These platforms enable synchronous and asynchronous communication, structured learning, and access to digital materials. Mobile learning increases flexibility and promotes continuous language exposure outside the classroom.

Digital resources including TED Talks, podcasts, military briefings, and YouTube channels provide authentic ESP input. These materials enhance listening comprehension, pronunciation, and professional vocabulary acquisition, improving cadets' communicative competence in real-world contexts [5].

Personalized learning is supported by adaptive AI systems that analyze cadets' performance and provide individualized learning trajectories. This ensures efficient skill development based on learners' needs and proficiency levels [4; 1].

Collaborative tools such as Google Docs, Padlet, and Jamboard support teamwork and professional communication practice in English. These technologies simulate real military collaboration environments and develop leadership and critical thinking skills.

Despite their advantages, innovative technologies present challenges including digital inequality, insufficient teacher digital competence, and overdependence on technology. Ethical issues related to AI use, including data privacy and academic integrity, also require careful consideration [6].

The role of the teacher is transforming from knowledge provider to facilitator, mentor, and coordinator of digital learning environments. Teachers guide cadets in using digital tools effectively and critically.

In conclusion, innovative technologies significantly enhance ESP instruction for cadets by supporting communicative, professional, and digital competence development. However, effective implementation requires balanced integration of technology, pedagogy, and ethics to prepare cadets for international military communication.

References

1. Суслов В. Цифрові інновації у мовній підготовці військових фахівців: огляд результатів впровадження та перспекти. *Військова освіта. Military Education*. 2025. Вип. 52. С. 209-231 URL: <https://znp-vo.nuou.org.ua/article/view/352257>
2. Karataş F., Abedi F. Y., Gonyel F. O. Incorporating AI in foreign language education: an investigation into ChatGPT's effect on foreign language learners. *Education and Information Technologies*. 2024. Vol. 29. P. 19343–19366. URL: https://www.researchgate.net/publication/379075695_Incorporating_AI_in_foreign_language_education
3. Parmaxi A. Virtual reality in language learning: a systematic review and implications for research and practice. *Interactive Learning Environments*. 2022. Vol. 30, No. 2. P. 245-261. URL: https://www.researchgate.net/publication/341597088_Virtual_reality_in_language_learning_a_systematic_review_and_implications_for_research_and_practice
4. Syuhra M. N., Chandra N. E., Rosalina E. Artificial intelligence in English language teaching: a systematic literature review of tools, impact, and challenges. *Voices of English Language Education Society*. 2025. Vol. 9, No. 1. URL: https://www.researchgate.net/publication/391368200_Artificial_Intelligence_in_English_Language_Teaching_A_Systematic_Literature_Review_of_Tools_Impact_and_Challenges
5. Wiboolyasarini W., Wiboolyasarini K., Tiranant P., Jinawat N., Boonyakitanont P. AI-driven chatbots in second language education: a systematic review of their efficacy and pedagogical implications. *AMPER*. 2025. Vol. 14. Article 100224. URL: https://www.researchgate.net/publication/391762415_AI-

driven_chatbots_in_second_language_education_A_systematic_review_of_their_efficacy_and_pedagogical_implications

6. Zhang Y., Dong C. Exploring the digital transformation of generative AI-assisted foreign language education. *Systems*. 2024. Vol. 12, No. 11. P. 462–470. URL: <https://www.mdpi.com/2079-8954/12/11/462>

Bykonja Oksana Pavlivna,

Professor of the Linguistics Department at the
Penitentiary Academy of Ukraine,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

TEACHING ESP: THE CHALLENGES OF WAR, DIGITALISATION AND INTERCULTURAL COMMUNICATION

Contemporary multilingual training in higher education institutions within the security sphere is undergoing significant changes due to the impact of martial law, digitalisation, and the growing demand for professional communication in law enforcement. Professionally oriented foreign language training is regarded as a key component in the training of security sector specialists capable of operating in an international and intercultural environment [1].

A key issue is the transition from general English to English for Specific Purposes (ESP), in particular Legal English and Law Enforcement English. According to modern ESP approaches, teaching should be as closely aligned with real-life professional situations as possible [2].

Professional foreign language training involves simulating work situations: interrogations, drafting procedural documents, and international communication. A lack of practical focus in teaching reduces graduates' readiness for real-world professional practice.

The active implementation of digital technologies and artificial intelligence tools characterises the current stage of educational development. Large language models, such as ChatGPT, adaptive platforms and automated feedback systems are significantly transforming approaches to foreign language learning.

These technologies enable personalised learning, the simulation of professional communication scenarios, and the provision of instant feedback. At the same time, they raise questions regarding academic

integrity and the role of the teacher in the digital educational environment [3].

Law enforcement officers are increasingly interacting with foreigners and international partners. It requires not only linguistic accuracy but also the development of intercultural competence.

International standards emphasise the importance of human rights in law enforcement, particularly under the European Convention on Human Rights [4].

One challenge is cadets' lack of motivation to learn a foreign language. An effective approach is to introduce situational learning and case-based methods, which enhance the practical value of language training.

Foreign language training in the security sector must be transformed into a professionally oriented system that combines the ESP approach, digital technologies and intercultural communication.

Recent research confirms that the effective use of digital technologies in teaching improves the quality of professional language learning [5].

Consequently, modern foreign language training in higher education institutions within the security sector requires significant modernisation to address the challenges posed by digitalisation, martial law, and international professional cooperation. The study has shown that English for Specific Purposes (ESP) is a key component in developing the professional competence of future law enforcement officers and legal professionals.

It has been established that effective language training should be based on practice-oriented teaching methods, in particular the case method, role-play, simulation-based learning (modelling professional situations), task-based learning, analysis of professional situations, and digital simulations. The use of interactive platforms, video conferencing, e-learning courses and artificial intelligence tools, in particular ChatGPT, is also important for the development of professional communicative competence.

The study confirmed that the digitalisation of the educational process must be combined with the development of critical thinking, linguistic autonomy and intercultural communication skills. Of particular importance is the preparation of students for real-life professional situations in an international and security environment.

In today's environment, the role of the teacher is evolving; they act not only as a source of knowledge, but also as a facilitator of the digital learning environment, an organiser of professional communication and a moderator of interactive engagement. It is precisely this comprehensive combination of the ESP approach, modern digital technologies and practice-oriented teaching methods that ensures the training of competitive specialists in the security sector.

References

1. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes: A Learning-Centered Approach. Cambridge University Press, 1987. 183 p.
2. Basturkmen H. Developing Courses in English for Specific Purposes. Palgrave Macmillan, 2010. DOI: 10.1057/9780230290518.
3. UNESCO. Artificial Intelligence and Education: Guidance for Policy-makers, 2021. 45 p. URL: <https://www.unesco.org/en/digital-education/artificial-intelligence>. OpenAI ChatGPT Official Website. URL: https://chat-box.ai/app/chat?utm_source
4. Hall E.T. Beyond Culture. Anchor Books, 1976. 316 p.
5. Bloshchynskiy I., Voitiuk O., Khamaziuk O. Implementation of NATO standards for professional foreign language training of future border guard officers. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Military-Special Sciences*. 2024. № 2(58), P. 5-10. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2024.58.5-10>

Василенко Олена Вікторівна,
професор кафедри мовної підготовки
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук, доцент

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Сучасним фахівцям потрібен збалансований набір когнітивних, соціальних і емоційних навичок, щоб досягти успіху в професії та особистому житті. Їхня здатність досягати цілей, ефективно співпрацювати з іншими та керувати емоціями буде важливою для вирішення викликів 21 століття. Соціально-комунікативні навички («м'які», або «гнучкі» навички, від англ. *soft skills*), такі як комунікабельність, креативне мислення, розумова гнучкість,

стресостійкість та ін., сприяють успішній професійній діяльності та кар'єрному зростанню, тому їх формування у студентів ЗВО набуває особливого значення. Соціально-комунікативні навички є певним набором особистісних якостей людини на відміну функціонально-технічних навичок (*hard skills*) – знаннями, набутими протягом навчального процесу або з досвідом роботи, які дозволяють професіоналу виконувати свою роботу. *Soft skills* визначають як комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність фахівця будь-якої галузі, на відміну від спеціалізованих навичок [1, с. 8].

Поняття *soft skills* та *hard skills* вперше виникли наприкінці 50-х років ХХ ст. у військовій справі, коли в армії США почали розробляти науково обґрунтований підхід до підготовки військовослужбовців і виявили важливість для не тільки професійних навичок, але й універсальних компетенцій – «навичок роботи з людьми і паперами». А вже у навчальному посібнику армії США від 1972 року було визначено офіційне використання терміну «м'які навички» [2]. Відтоді багато галузей приділяють особливу увагу рівню розвитку м'яких навичок у своїх працівників. Раніше вважали, що функціонально-технічні навички, *hard skills*, є єдиними навичками, необхідними для успішної кар'єри, і були, як правило, кількісними та вимірюваними з огляду на освіту, досвід роботи або інтерв'ю, але дослідження, проведене Гарвардським університетом, довело, що 80 % досягнень у кар'єрі визначаються соціально-комунікативними навичками та лише 20 % – професійними [2].

М'які навички стосуються широкого набору навичок, компетенцій, поведінки, ставлення та особистих якостей, які дозволяють людям ефективно орієнтуватися в навколишньому середовищі, взаємодіяти з іншими, успішно працювати та досягати своїх цілей, вони доповнюють професійні навички. Саме м'які навички дозволяють професіоналу правильно взаємодіяти в своєму оточенні, спілкуватися з людьми, вирішувати проблеми з більшою спритністю, краще справлятися зі стресовими ситуаціями, тому вони високо цінуються компаніями і організаціями при підборі персоналу.

Дослідники Л. Х. Ліппман, Р. Райберг, Р. Карні та К. А. Мур виділили п'ять найважливіших м'яких навичок, які підвищують шанси на успішні професійні результати, і які керівники очікують від працівників: навички спілкування; соціальні навички,

високоорганізоване мислення (зокрема, вміння вирішувати проблеми і приймати рішення, критичне мислення); внутрішньо-особистісні навички самоконтролю та позитивної Я-концепції [3, с. 56].

Комунікативні навички стосуються конкретних типів спілкування, що використовуються на робочому місці, і включають усні, письмові, невербальні навички та навички слухання. Розвинуті загальні комунікативні навички сприяють розвитку інших м'яких навичок, наприклад, соціальних. Комунікативні навички найтісніше пов'язані з результатами трудових відносин і є найбільш затребуваними серед роботодавців. *Соціальні навички* допомагають людям добре ладнати з іншими. Ця здатність включає повагу до інших, використання відповідної контексту поведінки та вирішення конфліктів; вони універсально важливі. *Високоорганізоване мислення* складається з вирішення проблем, критичного мислення та прийняття рішень. На базовому рівні це включає здатність ідентифікувати проблему та отримувати інформацію з багатьох джерел, щоб оцінити варіанти і дійти обґрунтованого висновку, - все має вирішальне значення для всіх інших м'яких навичок фахівців. *Самоконтроль* означає здатність людини контролювати і відкладати задоволення, концентрувати увагу, керувати емоціями та регулювати поведінку. Самоконтроль є внутрішньо-особистісною навичкою, основою для багатьох інших, тому що дає змогу успішно приймати рішення, розв'язувати конфлікти та спілкуватися в цілому. *Позитивна Я-концепція* (самоуявлення) включає впевненість у собі, самоефективність, самосвідомість і високу самооцінку, почуття благополуччя та гордості.

Багато дослідницьких груп незалежно виділили п'ятифакторну структуру особистісних характеристик, представлених м'якими навичками. Так, міжнародне дослідження ОЕСР «Дослідження соціальних та емоційних навичок» надає ієрархічну модель «великої п'ятірки» соціально-емоційних навичок, де основними категоріями є: відкритість до досвіду (open-mindedness); сумлінність (виконання завдань); емоційна стійкість (емоційна регуляція); екстраверсія (взаємодія з іншими); співпраця [1]. У 2012 році Університет Східного Кентуккі опублікував список «десяти найкращих соціально-комунікативних навичок», до яких віднесли: комунікабельність; ввічливість; розумову гнучкість; чесність; навички міжособистісного спілкування; позитивний настрій; відповідальність; вміння працювати в команді; знання професійної етики [4].

Отже, навчання студентів виключно професійних, академічних навичок недостатньо для досягнень ними успіху в майбутній професії. М'які навички розвиваються та змінюються з віком, на них сукупно впливають біологічні та фактори навколишнього середовища, життєвих подій і змін у самосприйнятті. Водночас систематичний вплив, використання послідовних і скоординованих методик і прийомів, спрямованих на розвиток цих навичок, має значний ефект.

З огляду на зазначене, величезний потенціал для формування соціально-комунікативних навичок має викладання іноземної мови професійного спрямування у ЗВО, оскільки одним із провідних завдань іншомовної підготовки студентів закладів вищої освіти нефілологічного профілю, зокрема майбутніх правників, є сприяння розвитку їх професійних комунікативних компетенцій. При тому важливо, щоб викладачі були обізнаними з вимогами, які нині висуваються до молодих фахівців, та будували навчальний процес з усвідомленням, що сучасні роботодавці акцентують увагу не лише на високому рівні *hard skills*, які стосуються професійно значущих, вузькоспеціальних кваліфікацій фахівців, але й на рівні володіння комплексом соціальних навичок, пов'язаних з ефективною участю у робочих і академічних процесах – *soft skills*.

У процесі навчання іноземних мов у ЗВО існує чимало можливостей розвитку соціально-комунікативних навичок, як особистісних, так і міжособистісних. Різні форми організації навчальної діяльності (індивідуальної, парної, групової), а також численні методи і прийоми, такі як дебати, дискусія, кейс-метод, метод проектів і т.д., мають потенціал навчити студентів ключовим навичкам на основі реальних життєвих сценаріїв і навчального досвіду. Так, важливими для формування *soft skills* є вправи на розвиток усного мовлення, які, без сумніву, дуже корисні на заняттях з іноземної мови. Крім того, м'які навички можуть значно покращитися під час читання та виконання вправ на письмо, тому доцільним вважається органічна інтеграція різних видів діяльності і стратегій навчання. Особливої уваги заслуговує те, що м'які навички можуть бути розвинені в процесі самооцінювання, взаємооцінювання або оцінювання результатів навчання викладачем під час вивчення іноземної мови студентами. [5, с. 7]

Для формування соціально-комунікативних навичок під час вивчення іноземної мови найбільш ефективними видами діяльності є: проект, презентація, дискусія та дебати, рольова гра, бізнес гра,

ведення щоденнику, підготовка портфоліо тощо [5, с. 5] Всі ці діяльності потребують від студентів задіяння комунікації, більшість з завдань (такі як проект, дискусія, дебати, рольова гра) потребують від студентів критичного мислення. Написання портфоліо, робота над проектом, презентацією вимагають проявів у студентів неабиякої креативності. Зазвичай при проведенні дискусії, дебатів, проводячи рольову гру студенти взаємодіють один з одним, користуючись такою навичкою як кооперація, тобто розвивається їх вміння роботи в команді, лідерські навички, вміння взаємодії та прийняття обґрунтованих рішень.

Отже, використання вищезгаданих комунікативних видів навчальної діяльності під час іншомовної підготовки майбутніх фахівців сприяє формуванню, розвитку та використанню соціально-комунікативних, м'яких навичок, які знадобляться студентам у їх майбутній професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Silber K., Foshay W. Handbook of Improving Performance in the Workplace. Instructional Design and Training Delivery. John Wiley. 2009. 800 p.
2. Soft Skills. URL: <https://www.dictionary.com/browse/soft-skills>
3. Lippman L., Ryberg R., Carney R., Moore K. Workforce connections: key “soft skills” that foster youth workforce success: toward a consensus across fields. Washington, DC: Child Trends. 2017. 56 p.
4. Robles M. Executive Perceptions of the Top 10 Soft Skills Needed in Today’s Workplace. Business Communication Quarterly. 2022. № 4. P. 453–465.
5. Курінний О.В., Черкасова Т.А. Формування м'яких навичок при вивченні іноземних мов. URL.: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/pdf>

Волик Олена Валеріївна,

старший викладач кафедри мовної підготовки
Національної академії внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ВІЗУАЛЬНИХ ПЛАТФОРМ ЯК ЗАСОБУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Сучасне мовне середовище характеризується значним впливом цифрових технологій, які не лише доповнюють традиційні підходи до навчання, але й змінюють саму концепцію опанування іноземної мови. Використання платформ для вивчення мов, заснованих на технологіях

штучного інтелекту, забезпечує перехід від репродуктивного засвоєння знань до інтенсивної практичної діяльності, спрямованої насамперед на розвиток комунікативної компетентності та вдосконалення мовленнєвих навичок. У сучасних умовах освіти особливої актуальності набуває використання візуальних платформ у процесі навчання іноземних мов. Інтеграція цифрових технологій у освітній процес сприяє підвищенню ефективності засвоєння навчального матеріалу, розвитку комунікативних навичок та формуванню іншомовної компетентності здобувачів вищої освіти.

Особливі уваги заслуговують візуальні мовні моделі і технології глибинного навчання, оскільки вони здатні забезпечувати інтерактивність освітнього процесу, персоналізувати зворотний зв'язок та створювати автентичні діалоги. Доведено, що інтерактивні платформи підвищують мотивацію вивчення іноземної мови, знижують комунікативний та мовний бар'єри, сприяють розвитку самостійного опрацювання навчальних матеріалів та формуванню впевненості у професійному володінні іноземної мови. Попри виявлені позитивні сторони використання ІІІ-інструментів у вивченні іноземних мов, визначено і ряд обмежень. Йдеться передусім про важливість збереження людського фактору у взаємодії із штучним інтелектом. Учасникам освітнього процесу варто пам'ятати, що штучний інтелект повинен бути помічником, але не головним у освітньому процесі. Окрім того, мовні моделі штучного інтелекту не завжди можуть дати релевантну відповідь через відмінність правової системи у різних країнах чи відсутність необхідної бази знань із спеціальності.

Стрімкий розвиток штучного інтелекту з одного боку створює безліч можливостей для впровадження інновацій у систему освіти, а з іншого – безліч дилем. Наприклад, використання штучного інтелекту сьогодні дедалі частіше стає предметом юридичних суперечок, штучний інтелект розглядається одночасно і як система інновацій (для викладачів сьогодні існує чимало можливостей удосконалити свої знання шляхом підвищення кваліфікацій щодо використання ІІІ у систему освіти), і як проблема, з якою часто зіштовхуються вища освіта через неякісні та несамотійно виконані домашні завдання здобувачів, генерацію текстів курсових та дипломних робіт тощо. Сам по-собі штучний інтелект має виконувати роль радше помічника, додаткового ресурсу, який у шалено пришвидшеному інформаційному суспільстві допомагає систематизувати, класифікувати, знайти

додаткові джерела інформації, відфільтрувати важливе від неважливого тощо. Його актуальність для вивчення мов є беззаперечною. Враховуючи те, що функціонал штучного інтелекту є багатограним – від перекладу до генерації текстів, діалогів, спілкування із ШІ помічником як носієм мови, можна вважати що він є невід’ємним помічником у сучасній системі вивчення іноземної мови. Сьогодні існує чимало платформ на базі ШІ, які можна використовувати у підготовці здобувачів вищої освіти у правоохоронній галузі, однак перед тим як перейти до їхнього огляду детальніше, варто зосередитися на певних аспектах, які, передусім стосуються особливостей викладання іноземної мови для них.

Як правило, дослідники найбільше видокремлюють використання автентичних юридичних текстів, врахування специфічних лінгвістичних особливостей правового дискурсу, а також системне опанування нової професійної термінології. Як свідчить практика викладання іноземної мови для студентів юридичних спеціальностей, найбільшими труднощами у викладанні цієї дисципліни є те, що майбутні юристи приділяють значно більше уваги профільним юридичним дисциплінам, тим самим, відсуваючи вивчення іноземної мови на другий план. У той же час, професійно орієнтоване вивчення іноземної мови передбачає активну взаємодію всіх учасників освітнього процесу, оскільки це сприяє взаємному обміну інформацією іноземною мовою та формуванню комунікативних умінь, які необхідні для розв’язання професійних завдань у юридичній сфері. Система навчання іноземної мови базується на сукупності дидактичних принципів. Однак варто наголосити, що суттєвим ускладненням вивчення іноземної мови професійного спрямування, зокрема і англійської здобувачами спеціальності «Право» є необхідність у стислий термін опанувати базові уявлення про різні правові системи. Це зумовлено суттєвими відмінностями між українським і англо-американським правом, без розуміння яких засвоєння спеціалізованої юридичної лексики є ускладненим.

Загалом сучасна методика навчання іноземних мов дедалі більше орієнтується на комунікативний підхід, спрямований на розвиток мовленнєвих компетенцій – читання, письма, говоріння та аудіювання. Його перевагою є подолання психологічних бар’єрів у спілкуванні з носіями мови. У межах цього підходу лексико-граматична правильність висловлювання розглядається як другорядна

порівняно з досягненням головної мети – ефективної комунікації, критерієм якої є успішна передача або розуміння змісту повідомлення [1].

У цьому контексті варто підкреслити, що саме платформи для вивчення іноземних мов, які базуються на штучному інтелекті, надають широкий набір функцій, орієнтованих на розвиток мовної компетентності. Перевагою цих платформ є те, що вони впливають на якість розмовного рівня володіння іноземною мовою. Платформи у яких, наприклад ші-асистенти можуть симулювати носіїв мови сприяють тому, що вимова стає чіткішою, зрозумілішою, та виразнішою. Також варто підкреслити, що ші-асистенти можуть створювати більш психологічно комфортне середовище, не викликаючи у здобувача освіти сумніву чи сорому за його помилки.

Також до переваг можна віднести наявність зворотного зв'язку. Наприклад у Duolingo є опція, коли здобувач одразу має змогу побачити де була допущена помилка, а за деякий час може повернутися до розділу «робота з помилками» і знову пройти ту чи іншу вправу. Це певним чином створює відчуття, наче завдання, які ти виконуєш є персоналізованими і відповідають твоєму рівню і потребам. Платформи також забезпечують можливість усім учасникам освітнього процесу отримати доступ до широкого спектру методичних матеріалів та інтерактивних вправ, що позитивно впливає як на освіту у дистанційному форматі, так і на можливість проведення інтерактивних занять в аудиторії.

У сучасних наукових дослідженнях мовні застосунки розглядаються як важливі сегменти мобільного вивчення мови, оскільки вони поєднують автономне навчання, адаптивність, миттєвий зворотний зв'язок і можливість регулярної практики поза аудиторією. Платформи, які зазвичай досліджуються у контексті використання у навчальній діяльності вважаються Duolingo, Babbel і TalkPal.

Для тренування правильної вимови розглядаються ще й інші застосунки на основі штучного інтелекту. Вважається, що вони є доволі ефективним інструментом розвитку фонетичної та комунікативної компетентності, зокрема завдяки використанню технологій автоматичного розпізнавання мовлення та персоналізованого зворотного зв'язку. Найбільш дослідженим застосунком вважається ELSA Speak. Схожі функціональні характеристики притаманні й для BoldVoice та Pronounce AI, які акцентують увагу на тренуванні вимови через аналіз мовлення

користувача, виявлення фонетичних помилок і формування індивідуальних рекомендацій [2].

Візуальні платформи є важливим інструментом сучасної методики викладання іноземних мов, оскільки забезпечують поєднання текстової, графічної, аудіо- та відеоінформації, дозволяють створювати інтерактивне освітнє середовище, що сприяє активізації пізнавальної діяльності здобувачів і підвищенню їхньої мотивації до навчання.

Використання візуальних платформ забезпечує реалізацію принципу наочності, який є одним із провідних у процесі вивчення іноземних мов. Завдяки візуалізації інформації здобувачі освіти краще сприймають нову лексику, граматичні конструкції та мовленнєві моделі. Крім того, інтерактивні елементи платформ сприяють розвитку навичок читання, аудіювання, говоріння та письма, сприяють підвищенню якості навчання, розвитку мотивації студентів та формуванню необхідних комунікативних і цифрових навичок.

Список використаних джерел:

1. Шумило І. І. Особливості викладання англійської мови за професійним спрямуванням студентам юридичних спеціальностей. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. 2015. № 2. С. 238–248.

2. Loewen S., Isbell D. R., Sporn Z. The effectiveness of app-based language instruction for developing receptive linguistic knowledge and oral communicative ability. *Foreign Language Annals*. 2020. Vol. 53. P. 209–233. DOI: <https://doi.org/10.1111/flan.12454>

Галдецька Ірина Григорівна,
професор кафедри мовної підготовки
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

ADAPTING FOREIGN LANGUAGE TEACHING TO WARTIME CONDITIONS

The full-scale war has created a fundamentally new educational reality for Ukrainian higher education institutions. Since February 2022, universities have been forced to operate under conditions characterized by

uncertainty, instability, and constant adaptation. Educational activities are regularly interrupted by air raid alerts, technical failures, and security threats. In addition, a significant number of students have been displaced within Ukraine or abroad, creating a geographically dispersed learning environment.

These challenges affect all academic disciplines; however, their impact is particularly significant in foreign language education. Language learning differs from many other subjects because it is based on continuous practice and communicative interaction. Language competencies cannot be developed solely through theoretical knowledge. Instead, they require systematic participation in speaking, listening, reading, and writing activities. Consequently, interruptions in communication and learning routines directly affect students' progress.

The transition to emergency remote learning during the first stages of the war demonstrated that simply transferring traditional teaching methods into an online environment is insufficient. Educational institutions needed approaches capable of functioning effectively even when stable communication, internet access, or physical attendance could not be guaranteed. Under such conditions, flexible learning models emerged not merely as a technological innovation but as a practical mechanism for maintaining educational continuity.

The purpose of this study is to analyze the effectiveness of flexible learning models in foreign language teaching under martial law conditions and to identify the approaches that best support educational continuity and student achievement.

One of the most significant consequences of martial law for higher education has been the disruption of learning continuity. The traditional educational model is based on a sequential presentation of material and regular interaction between teachers and students. However, wartime conditions often make such continuity impossible.

The first challenge is the interruption of educational activities caused by security threats. Air raid alerts frequently force students and instructors to suspend classes and move to shelters. As a result, learning activities become fragmented, making it difficult to maintain a logical progression of language instruction.

The second challenge involves technical instability. Although distance learning technologies provide opportunities for educational continuity, their effectiveness depends on stable internet access and electricity supply. Under wartime conditions, students often encounter

power outages and communication failures that prevent participation in synchronous online classes. As a consequence, reliance on real-time instruction becomes problematic.

Another important issue concerns the psychological condition of students. Research demonstrates that prolonged stress negatively affects concentration, memory, and cognitive performance. Foreign language learning requires active participation, frequent communication, and the processing of new information. Therefore, students experiencing anxiety and emotional exhaustion often demonstrate lower levels of engagement and motivation.

The empirical data collected during this study support these observations. Students identified interruptions in learning continuity, limited opportunities for speaking practice, and psychological stress as the main obstacles to effective language learning. These findings suggest that traditional educational models are insufficiently adaptable to contemporary realities and require substantial modification.

The analysis of contemporary educational practices demonstrates that flexible learning models provide an effective response to the challenges described above. Their primary advantage lies in their ability to adapt educational processes to changing circumstances without compromising learning outcomes.

Among the various approaches currently used in higher education, the blended adaptive model appears to be the most effective. This model combines synchronous instruction, asynchronous learning activities, and independent student work. Rather than relying exclusively on one mode of instruction, it allows teachers to adjust learning formats according to current conditions.

When technical conditions are favorable, synchronous sessions can be used for communicative activities such as discussions, role plays, and speaking exercises. These activities remain essential because oral communication represents one of the most difficult language skills to develop independently. However, when synchronous participation becomes impossible, learning continues through asynchronous activities. Students can access recorded lectures, complete assignments, participate in discussion forums, and submit audio or video responses at a convenient time.

The effectiveness of this model is explained by its balance between flexibility and structure. Students retain regular contact with instructors while also receiving opportunities to organize their learning independently.

A second important approach is asynchronous learning supported by microlearning strategies. The significance of microlearning has increased considerably under wartime conditions. Traditional lessons often require sustained attention and prolonged concentration, which may be difficult for students experiencing stress or frequent interruptions.

Microlearning addresses this problem by dividing educational content into smaller units. Instead of completing lengthy assignments, students engage with short videos, vocabulary exercises, listening tasks, or grammar activities. Such tasks require less time and cognitive effort while ensuring continuous engagement with the target language.

The empirical findings indicate that students perceive microlearning positively. Most respondents reported that shorter tasks were easier to complete during periods of uncertainty and allowed them to maintain regular study habits despite external disruptions.

Another effective solution involves combining offline resources with digital support. This approach is particularly relevant for institutions where internet access cannot be guaranteed. Students may use printed materials alongside downloadable audio recordings, video content, and mobile applications. As a result, learning can continue even during periods of technical instability.

To evaluate the effectiveness of flexible learning models, an empirical study was conducted among approximately sixty university students studying under wartime conditions. The research included questionnaires, observation of learning activities, and comparative analysis of learning outcomes.

The results reveal a clear preference for flexible learning formats. Approximately 72% of respondents identified blended learning as the most effective educational model under current conditions. Students emphasized that this format provides both independence and regular communication with instructors.

Only 18% of respondents considered fully online learning to be the most effective option. Most of these students indicated that independent learning requires strong self-regulation skills and may become difficult during periods of increased stress.

Perhaps the most significant finding concerns the changing perception of traditional classroom instruction. Only 10% of respondents expressed a preference for exclusively face-to-face learning. This result suggests that students increasingly value flexibility and adaptability rather than fixed educational formats.

The study also demonstrated the positive impact of microlearning on student motivation. Respondents reported that short assignments reduced cognitive overload and helped them maintain learning continuity despite interruptions caused by air raid alerts, power outages, or other external factors.

At the same time, students consistently identified several challenges. The most common difficulties included limited speaking practice, interruptions in learning continuity, psychological stress, and technical problems affecting access to online resources. These findings confirm that flexible learning models cannot eliminate all wartime challenges but can significantly reduce their negative consequences.

The findings of this study suggest that the transformation of foreign language teaching during martial law extends beyond the simple adoption of online technologies. Instead, it involves a fundamental reconsideration of how educational processes are organized.

The key factor influencing learning effectiveness is not the specific technological platform used but the adaptability of the educational model itself. Educational approaches that rely exclusively on synchronous instruction become vulnerable when communication is interrupted. Similarly, completely autonomous learning may reduce opportunities for interaction and feedback. Consequently, the most effective solutions are those that combine different learning formats within a single adaptive framework.

Another important observation concerns the growing role of learner autonomy. Flexible learning environments require students to assume greater responsibility for their educational progress. Therefore, the development of self-regulation skills should be considered an important learning outcome alongside language competence itself.

The study also highlights the changing role of teachers. Under wartime conditions, instructors function not only as providers of knowledge but also as organizers, facilitators, and mentors who support students academically and psychologically. Their ability to adapt learning activities to changing circumstances significantly influences the effectiveness of flexible learning models.

The results of this study demonstrate that martial law has fundamentally transformed the conditions under which foreign language teaching takes place in Ukrainian higher education institutions. The main challenges include disruptions to educational continuity, technical

instability, reduced opportunities for communicative practice, and increased psychological pressure on students.

The findings indicate that flexible learning models represent the most effective response to these challenges. Among the approaches examined, the blended adaptive model demonstrated the highest level of effectiveness because it combines structured instruction with the flexibility necessary for functioning under conditions of uncertainty.

The study also confirms the value of asynchronous learning and microlearning strategies. These approaches support educational continuity, reduce cognitive overload, and allow students to maintain regular engagement with learning activities despite external disruptions.

Overall, flexible learning models should be regarded not as temporary emergency solutions but as an important direction for the future development of foreign language education. Their ability to combine adaptability, learner autonomy, and technological integration makes them particularly relevant for both crisis situations and the broader modernization of higher education.

References:

1. Morze, N. V., Varchenko-Trotsenko, L. A., & Smyrnova-Trybulska, E. (2019). Blended learning in higher education institutions of Ukraine: Challenges and implementation. *Information Technologies and Learning Tools*, 72(4), 1–20. <https://doi.org/10.33407/itlt.v72i4.2450>
2. National Academy of Educational Sciences of Ukraine. (2022). *Scientific reports on digitalization of education*. National Academy of Educational Sciences of Ukraine
3. State Service for Education Quality of Ukraine. (2022–2024). *Analytical reports on the state of education under martial law*. State Service for Education Quality of Ukraine
4. Spirin, O. M., & Shyshkina, M. P. (2020). ICT in education: Modern approaches and tools. *Information Technologies and Learning Tools*, 76(2), 1–14. <https://doi.org/10.33407/itlt.v76i2.3000>

Градецька Наталія Миколаївна

доцент кафедри філології та військового
перекладу Київського інституту Національної
гвардії України,

кандидат юридичних наук, доцент

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ЮРИСТІВ: ПРАКТИКО- ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ПЕРЕКЛАДУ

Практико-орієнтований підхід навчання актуалізує формування навичок перекладу спеціальної літератури за напрямом профільної спеціальності у здобувачів вищої освіти. Так, сучасний юрист, як правило, стикається з професійними завданнями, що вимагають володіння іноземною мовою на рівні, який дозволяє ефективно функціонувати в міжнародному юридичному середовищі. Зокрема, участь у міжнародних судових процесах, підготовка юридичної документації, ведення переговорів та укладання міжнародних договорів вимагають не лише вільного володіння мовою, але й глибокого розуміння специфічної юридичної термінології, особливостей правових систем різних країн та культури професійної комунікації в міжнародному контексті [1, с. 399–409].

Процеси глобалізації та євроінтеграції, міжнародна співпраця України передбачають забезпечення точної міжмовної комунікації, а переклад юридичних текстів став одним з найбільш затребуваних видів перекладу на сьогоднішній день, адже правом регулюються майже всі сфери життєдіяльності людини, а елементи юридичної мови зустрічаються в текстах наказів, договорів, інструкцій, сертифікатів, заяв, посвідчень, правочинів, ділових листів, наукових статей тощо. Юридичний переклад відіграє роль не лише посередника між різними правовими культурами та іншомовними соціумами, а й виступає складовою національного і міжнародного права, впливає на розвиток правознавства, сприяє формуванню, розбудові та унормуванню правничої термінології [2, с. 2629–2661].

Специфіка юридичного перекладу потребує глибоких спеціальних знань для інтерпретації юридичних текстів та їх адекватного перекладу. Майже всі фахівці вважають юридичний переклад найскладнішим видом фахового перекладу [3, с. 10]. У зв'язку з цим слід зазначити, що як зарубіжні, так і деякі вітчизняні

вчені вказують на необхідність міждисциплінарного підходу до перекладу в цілому і до юридичного перекладу зокрема. Дж. Е. Джозеф підкреслює, що переклад юридичних текстів будь-якого роду – це практика, яка знаходиться на стику трьох галузей теоретичних досліджень: теорії права, теорії мови та теорії перекладу [2, с. 14].

Українські дослідники називають юридичний переклад різновидом спеціального перекладу і вважається «одним з аспектів взаємовідносин між сферами права і лінгвістики» [3, с. 9]. Мова і право переплітаються: закон виражається через мову, зокрема через власну юридичну специфіку, яка характеризується конкретними ментальними категоріями й поняттями та може суттєво відрізнятися між окремими правовими системами [5, с. 137], таким чином, нагальним стає питання інтеграції двох предметних областей: лінгвістичної та професійної. Як зазначається, «найкращі юридичні перекладачі – це юристи, які стали лінгвістами, або лінгвісти, які стали вивчати право» [6].

Юридичний переклад не може бути здійснено коректно без фахової підготовки у відповідній галузі права, без знання специфіки конкретного виду правовідносин; необхідно орієнтуватися в чинному законодавстві, а також володіти спеціальною лексикою і знати особливості використання іноземної юридичної термінології в конкретному контексті. Якісний юридичний переклад базується на правильному використанні термінів, глибокому розумінні правової системи, знанні стилю документів та дотриманні стандартів мови права. Неточний переклад може мати катастрофічні наслідки, що призводять до непорозумінь, судових спорів, фінансових втрат та навіть порушення прав людини. [7, с. 92]. Перекладач має не лише правильно перекласти текст, але й зберегти юридичну значимість і уніфікованість документів. Таким чином, процес перекладу стає не лише мовним завданням, а й міжкультурним та юридичним викликом.

Юридичний переклад передбачає глибоке вивчення особливостей семантики юридичних термінів, оволодіння прийомами пошуку потрібних перекладацьких відповідників, а також вміння працювати з різними видами ділових і юридичних текстів та знання їх особливостей. Для освоєння техніки перекладу співпраця перекладачів із юристами може стати корисною для глибшого розуміння правових концепцій і уникнення помилок, пов'язаних із правовими, мовними та культурними розбіжностями.

Професійно-орієнтоване вивчення іноземних мов – це фахово-педагогічна спрямованість навчання з урахуванням потреби у вивченні іноземної мови спеціальності майбутнього фахівця. Інтегрований характер юридичного перекладу (лінгвістичний та юридичний) в процесі підготовки сучасних юристів «...вимагає й релевантного кадрового забезпечення, яким є бінарне (філолого-правниче) кадрове забезпечення. Якісне забезпечення формування у здобувачів-правників компетентностей юридичного перекладу можливе завдяки залученню «викладача-філолога», який зосереджується на викладанні «мовної» частини змісту дисципліни, а також викладача-правника, який зосереджується відповідно – на «правничій» складовій змісту, й спільної їх участі під час проміжної (поточної) та підсумкової атестації здобувачів. Зміст навчального матеріалу на заняттях іноземної мови « ...має бути таким, щоб охопити все розмаїття юридичних текстів як жанру офіційно-ділового стилю, із акцентом на їх лексичні (терміни, фразеологізми, архаїзми тощо), граматичні (часові форми, безособові речення, синтаксична структура тощо) особливості, специфіку усного, аудіовізуального перекладу, вимоги до особи, яка здійснює переклад, а також зосередити увагу на нюансах перекладу у різних складових системи права, правової системи, особливо, з урахуванням своєрідності правових систем світу, національного характеру законодавства країн світу, наявності стандартизованих міжнародно-правових та європейських правових приписів тощо» [8, с. 25–30].

Таким чином, навчання юридичному перекладу є важливим напрямом підготовки сучасного юриста. Ефективна методика має базуватися на поєднанні правових знань і мовної компетентності, орієнтації на практичні навички та міжкультурну комунікацію.

Комплексний характер юридичного перекладу вимагає від викладача бути не лише фахівцем з іноземних мов, але й мати глибоке розуміння юридичної термінології, систем права, особливостей стилістики документів. Оптимальним варіантом є міждисциплінарна підготовка – співпраця викладачів мовних і правових дисциплін.

Підготовка юристів, здатних точно й адекватно здійснювати юридичний переклад, сприятиме підвищенню якості правового обслуговування, розвитку міжнародного співробітництва та інтеграції України у світовий правовий простір, а опанування основними положеннями теорії перекладу юридичних текстів повинні бути

невід’ємними складовими процесу формування іншомовної компетентності юристів [2, с. 2629–2661].

Список використаних джерел

1. Голубнича Л.О. Іншомовна підготовка майбутніх юристів у закладах вищої освіти. *Наука і техніка сьогодні*. 2025. №3(44). С. 399–409.
2. Градецька Н.М. Іншомовна компетентність юристів: від теорії до практики перекладу. *Наукові інновації та передові технології*. 2025 № 12 (52). С. 2649–2661.
3. Касяненко Д. С. Особливості перекладу та лексичної гармонізації законодавчих актів в контексті євроінтеграції України : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 – перекладознавство; Південноукраїнський нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2011. 16 с.
4. Joseph, J. E. (1995). Indeterminacy, translation and the law. In M. Morris (Ed.), *Translation and the Law* (pp. 13–36). John Benjamins Publishing Company
5. Демченко Д. І. Формування професійної іншомовної компетентності майбутніх юристів засобами іноземної мови у фаховій підготовці: Монографія. Харків. : Видавець Іванченко І. С., 2014. 213 с.
6. Про підготовку фахівців з юридичного перекладу: Лист МОН України від 12.01.2023 року № 1/484-23.
7. Красницька А. В. Мова права як засіб юридичної техніки. *Освіта, мова та культура у процесі глобальних трансформацій* : Міжвузівський круглий стіл, 01 квітня 2016 р. Зб. матеріалів. Київ : ІКВС, 2016. 200 с.
8. Коломоєць Т. О., Навчальна дисципліна «Юридичний переклад» як складова процесу формування (вдосконалення) іншомовної компетентності студентів-правників у правничих школах України (частина друга, продовження). *Юридичний науковий електронний журнал*. № 2. /2025. С. 25–30.

Зубенко Вікторія Олександрівна,
старший викладач кафедри ділової
української та іноземних мов ННПП
Національної академії внутрішніх справ

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ: РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У сучасних умовах цифрової трансформації освіти штучний інтелект (ШІ) набуває статусу одного з провідних чинників модернізації освітнього процесу. Використання ШІ у навчальному процесі відкриває широкі можливості для реалізації принципів персоналізації та індивідуалізації навчання, підвищення рівня мотивації здобувачів, розвитку навичок самостійної пізнавальної діяльності. Зокрема, інтелектуальні освітні системи здатні адаптувати навчальний контент до рівня підготовки студентів, забезпечувати оперативний зворотний зв'язок, а також генерувати інтерактивні вправи з урахуванням специфіки фахової лексики [2].

Крім того, процес інтеграції ШІ у систему освіти супроводжується низкою викликів, серед яких: проблеми забезпечення академічної доброчесності, точності функціонування ШІ-систем, необхідність перегляду традиційних методик навчання. Особливого значення ці виклики набувають у сфері юридичної освіти, де високі вимоги до точності термінології, логіки викладу та глибини розуміння контексту є визначальними для професійної підготовки.

Специфіка викладання англійської мови у ЗВО зумовлює необхідність адаптації як змістового, так і методичного компонентів навчання. Сучасний викладач має не лише транслювати мовний матеріал та виступати у ролі посередника між мовною та професійною сферами, спрямовуючи студентів на формування галузевої комунікативної компетентності. У цьому контексті інтерактивні методики створюють підґрунтя для ефективного впровадження цифрових технологій, зокрема інструментів штучного інтелекту, які можуть доповнити симулятивні підходи, моделюючи фахове середовище та підтримуючи розвиток практичних мовленнєвих навичок.

Серед сучасних цифрових інструментів, що інтегруються в процес викладання англійської мови для студентів юридичних

спеціальностей, особливу увагу в науковій літературі приділено мовній моделі ChatGPT.

Функціональні можливості ChatGPT охоплюють автоматизоване надання відповідей на запитання правничої тематики, пояснення значень термінологічно складних одиниць, переклад нормативно-правових текстів, створення зразків фахових діалогів та сценаріїв рольових ігор (*client-lawyer interview, court hearing*). Важливою характеристикою моделі є здатність до стилістичної варіативності: ChatGPT може генерувати тексти в заданому реєстрі – від неформального стилю до офіційного юридичного дискурсу, що надає змогу студентам практикувати комунікацію у межах різних професійних сценаріїв. Разом із тим застосування цієї технології передбачає наявність педагогічного супроводу, спрямованого на формування у студентів критичного ставлення до змісту отриманих відповідей, перевірки їхньої фактичної коректності та відповідності правовому контексту [1; 3].

Окремий напрям становить розвиток автоматизованих систем правового перекладу, які функціонують на основі технологій нейронного машинного перекладу (зокрема, Google Translate та DeepL) і поступово підвищують якість обробки юридичних текстів завдяки використанню великих корпусів нормативно-правових документів. У навчальному процесі застосування таких систем дає змогу студентам оперативно отримувати двомовні версії документів, здійснювати порівняльний аналіз термінології та виявляти неточності перекладу.

Інтеграція технологій штучного інтелекту в систему юридичної освіти виходить за межі виключно технічного оновлення освітнього середовища та постає насамперед як педагогічний виклик, що потребує переосмислення методичних засад організації навчального процесу. У даному контексті особливого значення набуває розроблення цілісної методичної моделі, яка передбачає підготовку викладачів до роботи з інтелектуальними цифровими інструментами. Використання цифрових інструментів також сприяє розвитку навичок самоосвіти та формуванню автономності здобувачів освіти. У процесі роботи з інтелектуальними платформами студенти опановують уміння самостійно організовувати власну освітню діяльність, оцінювати якість отриманої інформації та обирати ефективні навчальні стратегії. Такі компетентності є особливо важливими у професійній діяльності юриста, яка передбачає постійне оновлення знань та використання

цифрових правових ресурсів. Окрім впливу на студентів, використання ІІІ-технологій підвищує ефективність педагогічної діяльності викладачів. Автоматизація рутинних процедур, зокрема перевірки тестових завдань і стандартних письмових робіт, дозволяє оптимізувати витрати робочого часу та зосередитися на розробленні творчих форм занять і індивідуальній роботі зі студентами.

Таким чином, інтеграція ІІІ у процес викладання англійської мови майбутнім юристам має розглядатися в межах балансу між педагогічною доцільністю та етико-правовими обмеженнями. Завдання викладача полягає в актуалізації технологічного інструментарію та формуванні стійких професійних компетентностей, які дозволяють студентам відповідально використовувати інтелектуальні сервіси, зберігаючи автономію мислення, академічну доброчесність та правову обізнаність. Застосування інструментів штучного інтелекту у процесі вивчення англійської мови відкриває широкі можливості для індивідуалізації, гнучкості та підвищення ефективності освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Акоп'янц Н. М. Використання ChatGPT в процесі вивчення англійської мови: переваги та можливості. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. 2023. № 1. С. 69–72.
2. Бурлак М., Гриньова Ю. (2024). Застосування інструментів штучного інтелекту для вивчення іноземної (англійської) мови. *Вісник науки та освіти*, 2024. Вип. 1(19). С. 713–724.
3. Shevchenko O. M., Ogurtsova O. L. Artificial intelligence for language teaching and learning. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2023. № 60. Т. 2. С. 99–102. DOI: 10.32841/2409-1154.2023.60.2.23.

Козубенко Ірина Володимирівна,
старший викладач кафедри
мовної підготовки Національної
академії внутрішніх справ

DIE MERKMALE DER KOMMUNIKATIVEN INTERAKTION DES POLIZISTEN UNTER KRIEGSRECHTLICHEN BEDINGUNGEN

Unter den heutigen Bedingungen der Integration sozialer Prozesse erfordern die beruflichen Tätigkeiten eines Polizeibeamten ein hohes Maß an Bereitschaft und Fähigkeit zur effektiven Kommunikation sowohl bei der Ausübung der dienstlichen Pflichten als auch im alltäglichen Umgang mit verschiedenen Bevölkerungsgruppen.

Effektive professionelle Kommunikation im Polizeidienst gewinnt insbesondere unter den Bedingungen des Kriegsrechts infolge bewaffneter Aggressionen an Bedeutung. Solche Umstände gehen einher mit Einschränkungen der verfassungsmäßigen Rechte der Bürger, erhöhten sozialen Spannungen, gesteigerter Aggressivität, der Verbreitung von Informationsrisiken, der Veränderung von Verhaltensmustern in der Bevölkerung und einem verstärkten öffentlichen Wunsch nach Offenheit und Transparenz staatlicher Institutionen. Unter diesen Bedingungen agiert ein Polizeibeamter nicht nur als Autoritätsträger und Akteur der Strafverfolgung, sondern auch als Teilnehmer professioneller Kommunikation, der in der Lage sein muss, psychologischen Kontakt herzustellen, Konfliktsituationen zu vermeiden und in Zeiten erhöhter emotionaler Belastung ein psychisch sicheres Umfeld zu gewährleisten.

In diesem Kontext wird die kommunikative Kompetenz eines Polizisten als eine komplexe integrative Formation betrachtet, die ein System von Fachwissen, praktischen Fertigkeiten und Fähigkeiten, individuellen psychologischen Merkmalen, Wertorientierungen und Reflexionsfähigkeiten umfasst [3].

Wissenschaftliche Untersuchungen zeigen, dass die Besonderheiten der kommunikativen Interaktion bei polizeilichen Tätigkeiten durch eine Reihe beruflicher Faktoren bestimmt werden, darunter: die Unvorhersehbarkeit offizieller Situationen, die Notwendigkeit einer schnellen Entscheidungsfindung, die Interaktion mit aggressiven, desorientierten oder sozial gefährdeten Bürgergruppen, das Risiko

eskalierender Konflikte sowie die negativen Auswirkungen von Stress und beruflicher Erschöpfung [2].

Unter solchen Umständen gewinnen sowohl verbale als auch nonverbale Aspekte des Verhaltens von Polizeibeamten besondere Bedeutung – Intonation, Wortwahl, Wahrung der Kommunikationsdistanz, Struktur von Erklärungen und die Fähigkeit zur emotionalen Selbstregulation. Diese Faktoren bestimmen maßgeblich die Kooperationsbereitschaft der Bürger, ihre Wahrnehmung rechtlicher Vorgaben und das Vertrauen in die Strafverfolgungsbehörden.

Kommunikative Kompetenz nimmt unter den beruflichen Kompetenzen eine führende Stellung ein, da sie eine notwendige Voraussetzung für die erfolgreiche Tätigkeit von Angehörigen verschiedener Berufsfelder darstellt. Für Polizeibeamte ist die Entwicklung kommunikativer Fähigkeiten von besonderer Bedeutung, da ihre berufliche Tätigkeit die ständige Interaktion mit Menschen unterschiedlichen sozialen Status, Alters und unterschiedlicher Lebenserfahrung beinhaltet. In diesem Zusammenhang stellen die professionelle Sprachkultur und die Entwicklung kommunikativer Kompetenz bei Polizeibeamten weiterhin ein relevantes Forschungsfeld der modernen Wissenschaft dar [4].

In der wissenschaftlichen Literatur wird der Begriff der kommunikativen Kompetenz von Polizeibeamten uneinheitlich interpretiert. Die meisten Ansätze betrachten sie jedoch als eine integrierte persönliche und berufliche Eigenschaft, die die Effektivität der Kommunikation gewährleistet und die Qualität der professionellen Interaktion bestimmt. Der Entwicklungsstand der kommunikativen Kompetenz beeinflusst die Art der Beziehungen des Polizeibeamten zu Kollegen, Vorgesetzten, Vertretern der Öffentlichkeit, Opfern, Tätern und öffentlichen Organisationen.

Die professionelle Kommunikation eines Polizeibeamten steht unter dem ständigen Einfluss verschiedener Faktoren, darunter hohe psychische Anspannung, extreme Einsatzbedingungen, die Notwendigkeit einer schnellen Reaktion, die Konflikthanfälligkeit bestimmter Situationen, die Auswirkungen von Stress und das Risiko des Einsatzes von Zwangsmaßnahmen.

Die Fähigkeit zur effektiven Kommunikation hilft Polizeibeamten, alle notwendigen Informationen zu sammeln, Zeugen und Täter zu verhören, Beweismittel zu sichern, fundierte Entscheidungen zu treffen und mit der Öffentlichkeit zu interagieren. In jeder Situation erfordert das Kommunikationsverhalten eines Polizeibeamten eine individuelle

Herangehensweise. Effektive Kommunikation hilft Polizeibeamten, verbale und physische Gefahren erfolgreich zu vermeiden. Ein weiterer wichtiger Bestandteil effektiver polizeilicher Kommunikation ist Empathie. Fehlende Empathie führt häufig zu Missverständnissen oder Blockaden, was schwerwiegende negative Folgen haben kann [2].

Empathie hilft in der Kommunikation, die Reaktionen von Menschen in Situationen mit Verdächtigen und Opfern von Verbrechen vorherzusagen, und hilft einem Polizeibeamten, die Motive und das Verhalten von Menschen zu verstehen.

Die professionelle Kommunikation eines Polizeibeamten ist wichtig, insbesondere im Umgang mit der Öffentlichkeit, da sie Einfluss darauf hat, wie die Bürger auf die Strafverfolgungsbehörden reagieren und welches Vertrauen sie in sie haben.

Ebenso wichtig für die berufliche Tätigkeit von Polizeibeamten sind kritisches Denken und die Fähigkeit, die eigenen Gedanken kompetent auszudrücken. Im Dienst müssen Polizeibeamte häufig schnell Entscheidungen treffen, die ihre eigene Gesundheit und ihr Wohlbefinden sowie das der Öffentlichkeit betreffen. Wichtig sind außerdem Eigenschaften wie die Fähigkeit, die Aufmerksamkeit auf verschiedene Objekte und Tätigkeiten zu verteilen, sie für die erforderliche Zeit auf ein bestimmtes Objekt zu richten (Aufmerksamkeitsstabilität) und die Aufmerksamkeit schnell von einem Objekt auf ein anderes zu verlagern. Zu den wichtigen beruflichen Qualitäten eines Polizeibeamten gehören auch ein ausgeprägtes Beobachtungs-, ein bildliches und ein verbal-logisches Gedächtnis [5].

Kommunikative Barrieren, die im Interaktionsprozess entstehen, erschweren diesen, mindern seine Effektivität und können in manchen Fällen das gegenseitige Verständnis zwischen den Kommunikationsteilnehmern gänzlich verhindern. Ihr Auftreten hängt zum Teil mit dem natürlichen Bedürfnis des Einzelnen nach psychologischem Schutz zusammen, da Barrieren als eine Art Reaktionsmechanismus auf Unbehagen, Spannungen oder ungünstige Interaktionsbedingungen fungieren können.

Kommunikative Barrieren, die im Interaktionsprozess entstehen, erschweren diesen, mindern seine Effektivität und können in manchen Fällen das gegenseitige Verständnis zwischen den Kommunikationsteilnehmern gänzlich verhindern. Ihr Auftreten hängt zum Teil mit dem natürlichen Bedürfnis des Einzelnen nach psychologischem Schutz zusammen, da Barrieren als eine Art Reaktionsmechanismus auf

Unbehagen, Spannungen oder ungünstige Interaktionsbedingungen fungieren können.

Im Polizeiberuf entstehen Kommunikationsschwierigkeiten häufig durch die Notwendigkeit, mit unterschiedlichen Bevölkerungsgruppen in Kontakt zu treten, unabhängig vom emotionalen Zustand der Beteiligten, ihrer gegenseitigen Einstellung oder ihrer Kommunikationsunwilligkeit. Unter diesen Umständen ist es besonders wichtig, dass Polizeibeamte die sozio-psychologischen Merkmale ihres Kommunikationsumfelds berücksichtigen und angemessene Methoden der professionellen Interaktion anwenden, um ihre Aufgaben zu erfüllen.

Die psycholinguistische Unterstützung von Polizeibeamten in Extremsituationen hat in letzter Zeit neben anderen Aufgaben zur Gewährleistung professioneller Arbeit einen wichtigen Stellenwert eingenommen. Besondere Aufmerksamkeit ist erforderlich bei Geiselnahmen, Entführungen von Personen (einschließlich Kindern), Kulturgütern und Kunstwerken zum Zweck der Lösegelderpressung, Bedrohungen durch bewaffnete Angriffe, Morde, Explosionen, Brandstiftungen, Massenvergiftungen, Widerstand von Straftätern gegen Festnahmemassnahmen usw. Die Praxis zeigt, dass Verhandlungen – der Dialog mit Tätern, Kriminellen oder deren Vertretern – ein wirksames Mittel sind, um in solchen Fällen schwerwiegende Folgen zu verhindern und die Rechte und Freiheiten der Bürger zu schützen sowie die öffentliche Sicherheit und Ordnung zu gewährleisten.

Die größten Schwierigkeiten in der Verhandlungskommunikation liegen in folgenden Punkten: fehlende professionelle Schulung und Erfahrung in der Verhandlungsführung, Defizite in der psycholinguistischen Unterstützung des Verhandlungsprozesses sowie in der materiellen und technischen Unterstützung, Organisation und im Management von Verhandlungen. Kommunikation ist daher eines der zentralen Probleme, durch deren Linse sich die Wahrnehmung und das gegenseitige Verständnis von Menschen, Führung und Management, Zusammenhalt und Konflikt, zwischenmenschliche Beziehungen usw. untersuchen lassen. Kommunikation trägt dazu bei, den Prozess der zwischenmenschlichen Interaktion und zwischenmenschliche Beziehungen tiefergehend zu betrachten [1, S. 88–90].

Für Polizeibeamte ist Kommunikation somit ein Instrument zur erfolgreichen Erfüllung ihrer Aufgaben und das wichtigste Mittel zur Umsetzung aller Aspekte der Strafverfolgung. Effektive Kommunikation ist ein entscheidender Bestandteil der beruflichen Tätigkeit von

Polizeibeamten, und das Vertrauen der Öffentlichkeit in die Polizei entsteht nicht nur durch die Einhaltung offizieller Verfahren, sondern auch durch die Qualität der zwischenmenschlichen Interaktion.

Список використаних джерел

1. Галузинська Л. Українська мова за професійним спрямуванням: навчальний посібник. Київ, 2008. 178 с.
2. Козубенко І.В. Комунікативна складова професійної діяльності поліцейського. *Юридична психологія*. 2022. Вип.2 (31). С. 122-129. DOI: <https://doi.org/10.33270/03223102.122>
3. Короткова Ю., Протасов Д. Ефективна комунікація як чинник підвищення довіри громадян до поліції. *Наука і правоохорона*. 2025. Вип. 4 (70). С. 48–60. DOI: <https://doi.org/10.33270/05257004.5>
4. Огаренко Т. А. Комунікативна компетентність як складова загальної культури працівника правоохоронних органів. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. № 1(9). 2024. С. 44-47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2024-1-9-1>
5. Пряхіна Н. О., Когут Я. М., Жидецький Ю. Ц. Професійно важливі якості сучасного поліцейського. *Габітус*. Випуск 39. 2022. С. 239-243. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2022.39.43>

Кононова Дар'я Володимирівна,

доцент кафедри романо-германських мов

Національної академії Служби безпеки
України,

кандидат філологічних наук, доцент

ІНФОРМАЦІЙНА ГІГІЄНА ТА СТРИМАНІСТЬ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Сучасна російсько-українська війна є першим в історії людства повномасштабним військовим конфліктом, який розгортається в епоху гіперпідключеності, алгоритмізованих соціальних мереж та штучного інтелекту. Гібридний характер цієї війни означає, що бойові дії на суходолі, в морі та в повітрі є нерозривно пов'язаними з протиборством у кіберпросторі та інформаційному полі. Смартфон у кишені громадянина або військовослужбовця перетворився на зброю, яка за своєю руйнівною силою, здатністю деморалізувати суспільство

або, навпаки, скоригувати вогонь ворога, не поступається артилерійським системам.

У цих реаліях інформаційна гігієна та стриманість перестали бути просто ознаками вихованості чи базової медіаграмотності. Сьогодні це елементи національної безпеки, фактори виживання індивіда та збереження стійкості всієї держави. Інформаційне поле перетворилося на театр бойових дій, де мішенню є не територія, а свідомість, емоційне здоров'я, здатність приймати раціональні рішення та воля до спротиву.

Дане дослідження аналізує сутність інформаційної гігієни в умовах сучасної війни в Україні, структуру інформаційно-психологічних операцій ворога, механізми впливу дезінформації на психіку, правила військової та цивільної стриманості, а також практичні інструменти побудови індивідуального та колективного інформаційного захисту.

Щоб зрозуміти, чому інформаційна гігієна стала життєво необхідною, слід експлікувати ключові характеристики середовища, в якому перебуває українське суспільство:

1. Гіпернасиченість та швидкість (Ефект «екрана 24/7») [1]

Сучасна людина споживає інформацію безперервно. Стрічки новин у Telegram, соціал-медійні алгоритми TikTok, Instagram, Facebook та X (Twitter) оптимізовані для утримання уваги за будь-яку ціну. Під час війни ця потреба посилюється базовим інстинктом самозбереження: людина шукає новини, щоб переконатися, що вона в безпеці. Проте швидкість оновлення інформації випереджає швидкість її верифікації. Як наслідок, суспільство живе в стані хронічного інформаційного пересичення, коли мозок не встигає аналізувати та інтегрувати отримані дані.

2. Алгоритмічна поляризація та «ехо-камери» [2, с. 68-72]

Платформи соціальних мереж працюють на основі алгоритмів, що підсовують користувачеві контент, який викликає найсильнішу емоційну реакцію (страх, гнів, гордість, ненависть). Це створює так звані «ехо-камери», де альтернативні погляди відсікаються, а радикальні або емоційно забарвлені тези масштабуються. Ворог навчився філігранно використовувати ці алгоритми для штучного роздування внутрішніх конфліктів усередині українського суспільства.

3. Домінування месенджерів (феномен Telegram) [3, с.57-60]

Український медіаландшафт під час війни зазнав кардинальних змін: ключовим джерелом інформації стали анонімні Telegram-канали. Вони пропонують високу швидкість, ексклюзивність та відсутність цензури. Однак зворотним боком цього є повна відсутність редакційного контролю, деперсоналізація відповідальності та ідеальні умови для вкиду дезінформації, чуток і маніпуляцій під виглядом «інсайдів від джерел у владі чи ЗСУ».

4. Поява ворожих ПІСО

Інформаційно-психологічні операції (ПІСО) Російської Федерації проти України є системною, глибоко ешелонованою та науково обґрунтованою діяльністю, що спирається на радянські практики «рефлексивного управління» та сучасні західні маркетингові технології. Сюди входить:

- руйнація довіри: підриє довіри громадян до військово-політичного керівництва, Збройних Сил України, державних інституцій та західних партнерів.

- штучний розкол суспільства: активізація та радикалізація наявних суспільних тріщин (мовне питання, поділ на «тих, хто виїхав» і «тих, хто залишився», ставлення до мобілізації, регіональні суперечності).

- деморалізація та навіювання безпорадності: нав'язування наративу про те, що «Україна не зможе перемогти», «захід нас кинув», «корупція все знищила», а будь-який спротив є марним.

- провокування хаосу та паніки: використання ракетних ударів, енергетичних криз чи техногенних катастроф для створення відчуття апокаліпсису, некерованості процесів та колапсу держави.

5. Методологічні прийоми маніпуляції [4]:

- метод «60 на 40» (класика Геббельса): створення інформаційного продукту, де 60% становить правдива, очевидна та легко перевірявана інформація (для завоювання довіри), а 40% - майстерно вплетена брехня або маніпулятивна інтерпретація.

- гнилий оселедець (створення асоціативного бруду): підбір завідомо неправдивого, але максимально брудного звинувачення (наприклад, звинувачення генералів у торгівлі зброєю). Навіть після спростування «запах» і негативна асоціація залишаються в пам'яті аудиторії.

- перевернута піраміда контексту: Береться реальне відео або факт (наприклад, жорстке затримання під час мобілізаційних заходів), але з нього повністю прибирається контекст (передісторія, провокація

з боку затриманого, його статус дезертира тощо), що перетворює подію на символ «свавілля та диктатури».

-використання корисних ідіотів та лідерів думок: ворог рідко транслює свої наративи через пряму пропаганду всередині України. Замість цього використовуються українські блогери, експерти чи «борці за справедливість», які в гонитві за хайпом, переглядами або через власну недалекоглядність ретранслюють ворожі тези.

6. Вплив психологічних механізмів сприйняття інформації під час війни.

Ефективність інформаційної гігієни залежить від розуміння того, як саме наш мозок реагує на подразники в умовах екстремального стресу. Війна переводить психіку в режим виживання, де домінують еволюційно стародавні структури мозку, зокрема лімбічна система та амигдала (мигдалеподібне тіло), пригнічуючи роботу префронтальної кори, яка відповідає за критичне мислення та логіку. Необхідно зазначити хронічний стрес та тунельний зір. Коли людина перебуває під загрозою обстрілів, втрати близьких або економічного колапсу, її рівень кортизолу та адреналіну перманентно підвищений. У цьому стані мозок схильний сприймати будь-яку інформацію через призму бінарної логіки: «друг чи ворог», «рятунок чи смерть». Зникають відтінки сірого, здатність аналізувати причинно-наслідкові зв'язки падає. Людина стає вкрай вразливою до клікбейту та емоційних закликів.

Також з'являється феномен "Doomscrolling" (Думскролінг). Нав'язливе гортання стрічки новин у пошуках поганих звісток — це поширена деструктивна когнітивна стратегія. Мозку здається, що якщо він знатиме про всі жахи, він контролюватиме ситуацію. Насправді ж думскролінг викликає зворотний ефект: виникає емоційне вигорання, паралізуючий страх, відчуття безпорадності та депресивні стани, що безпосередньо знижує здатність людини діяти ефективно в критичній ситуації.

Окремо потрібно виділити когнітивні упередження, що посилюються війною:

-Упередження підтвердження (Confirmation Bias): схильність шукати, інтерпретувати та запам'ятовувати інформацію так, щоб вона підтверджувала вже наявні страхи або переконання (якщо людина вірить, що «нас зрадили», вона бачитиме зраду в кожному рішенні уряду).

-Ефект ілюзії правди (Illusion of Truth Effect): людина схильна вірити в твердження, яке вона чула багато разів, незалежно від того, наскільки воно абсурдне. Якщо ворожа ботоферма повторить тезу про «порожні склади з боєприпасами» в тисячах коментарів під різними постами, вона почне сприйматися як аксіома.

-Емоційне зараження: швидке поширення емоційного стану (паніки або ейфорії) від однієї людини до іншої через соціальні мережі. Достатньо кільком авторитетним блогерам написати панічний пост - і хвиля страху накриває сотні тисяч користувачів за лічені хвилини.

Отже, російсько-українська війна продемонструвала, що перемога в сучасних конфліктах здобувається не лише зброєю на полі бою, а й стійкістю всього суспільства. Ворог прекрасно розуміє, що не здатний зламати Збройні Сили України в прямому протистоянні, тому його головні зусилля спрямовані на те, щоб підірвати країну зсередини, посіявши хаос, розкол, зневіру та паніку через інформаційні канали. У цих умовах інформаційна гігієна та стриманість перестають бути факультативними навичками. Це нова цивілізаційна норма, елемент особистої безпеки та патріотичного обов'язку кожного громадянина. Свідоме обмеження споживання токсичної інформації, критичний аналіз будь-яких повідомлень, жорстка цифрова дисципліна та стриманість у поширенні даних і внутрішній критиці - це ті інструменти, які роблять суспільство монолітним та невразливим для ворожих маніпуляцій. Культура інформаційного споживання має стати частиною нашого національного коду не лише на час війни, а й у поствоєнний період, адже інформаційні загрози та гібридні впливи у XXI столітті лише наростатимуть. Збереження тверезого розуму, чистоти сприйняття та емоційної стабільності - це наш особистий внесок у загальну перемогу і гарантія збереження суверенної, демократичної та сильної України.

Список використаних джерел

1. Торба Б. Організм подає тривожні дзвіночки? 15 ознак, що вам потрібно більше відпочивати. Українська правда. 2024. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/yak-rozpiznati-vtomu-i-borotisya-z-neyu-305550/> (дата звернення: 27.05.2026).
2. Shcherbyna, O., Krikun, V., Baulina, T. (2023). ECHO CHAMBER AS A TECHNOLOGY OF COMMUNICATION INFLUENCE. Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Philosophy, 2(9), 68-72. URL: <https://doi.org/10.17721/2523-4064.2023/9-13/15>

3. Кухочька Т.Г. Особливості впливу TELEGRAM на громадські настрої українців в умовах російської збройної агресії. м. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». Ужгородський національний університет, 2025. № 41. С. 57-60
4. Зовнішня політика України – 2013: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред. Г. М. Перепелиці. К.: ВД «Стилос», 2014. 352 с. URL: https://www.fpri.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/07/Yearbook_2013.pdf (дата звернення: 27.05.2026).

Короткова Юлія Михайлівна,
професор кафедри мовної підготовки
Національної академії внутрішніх справ,
доктор педагогічних наук, професор

МОВА ВОРОЖНЕЧІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДИСКУРСИВНОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ: ВІД ТЕОРІЇ ДО СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Сучасні вчені оперують категоріями «мова ворожнечі», «мова ненависті», «чорна риторика», hate speech. Зазначені поняття вони зазвичай вживають як синонімічні, позначаючи ними всі форми вираження (як вербального, тобто писемного мовлення, так і візуального – фото- та відеоматеріали), котрі поширюють, розпалюють, підтримують або виправдовують расову ненависть, ксенофобію, антисемітизм чи інші форми ненависті, що базуються на нетерпимості, зокрема такій, що виявляється у формі агресивного націоналізму та етноцентризму, дискримінації і ворожого ставлення до меншин, іммігрантів та осіб іноземного походження, осіб з інакшими поглядами [1, с. 147].

Мова ворожнечі може мати як явні, так і приховані форми – від саркастичних зауважень до відкритих закликів до насильства.

Американський психолог Гордон Олпорт ще в 1954 році запропонував п'ятирівневу шкалу, яка ілюструє поступову ескалацію дискримінації – від вербальних проявів до фізичного знищення [3]. Розглянемо детальніше описані рівні.

1. *Антилокуція (Antilocution)*. Це початковий рівень, що включає негативні висловлювання, жарти, стереотипи та плітки щодо певної групи.

2. *Уникнення (Avoidance)*. На цьому етапі люди свідомо уникають взаємодії з представниками певної групи, що призводить до соціальної ізоляції.

3. *Дискримінація (Discrimination)*. Група позбавляється рівних прав і можливостей, наприклад, у працевлаштуванні чи освіті.

4. *Фізичні напади (Physical Attack)*. Ворожість переходить у відкрите насильство: напади, переслідування, руйнування майна.

5. *Знищення (Extermination)*. Найвищий рівень – систематичне насильство або геноцид.

Можна виділити три форми мови ворожнечі, які корелюються з першими трьома рівнями дискримінації за школою Олпорта: 1) пряма (експліцитна), рівень 1 – антилокуція; 2) прихована (імпліцитна), рівні 1–2 – антилокуція, уникнення; 3) структурна дискримінація, рівень 3 – дискримінація.

Розглянемо детальніше виокремлені рівні.

1. *Пряма (експліцитна) мова ворожнечі*. Найбільш очевидний тип – прямі зневажливі, підбурювальні або принизливі висловлювання. Включає пропаганду, підбурювання до зневаги, ненависті чи шельмування особи або групи. Це можуть бути:

- расистські висловлювання, зневажливі етноніми, твердження про «неповноцінність» рас (наприклад, Чому ви всі переселенці зі Сходу, такі агресивні? Таке враження, що у Вашому селі взагалі школи не було);

- ксенофобні висловлювання (наприклад, зображення мігрантів як «навали», «поток», «загрози», опис міграційних процесів через метафори стихійного лиха – «хвиля біженців», «заполонили», «понаїхали»);

- сексистські висловлювання (наприклад, зведення людини до гендерної ролі: Жіночко, може Ви б краще домашнім господарством займались? Дівчино, ідіть варити борщ, ну не здатні Ви до водіння);

- дискримінація за інвалідністю: (наприклад, використання «дефінітивної» мови людина = діагноз: «інвалід», «каліка», «даун», «аутист», «епілептик», «діабетик» замість «людина з інвалідністю», «дитина з синдромом Дауна» тощо; героїзація або жалість: «прикутий до візка», «жертва хвороби», «страждає на...», «бідолашний», «герой, бо просто вийшов у магазин»; використання діагнозів як образ: «ти що

– даун?», «шизофренічні ідеї», «параліч системи»; використання терміна «нормальний» як протиставлення людині з інвалідністю: «людина з розладом аутистичного спектра, на відміну від нормальної, потребує більше часу на...»).

2. Прихована (імпліцитна) мова ворожнечі.

Значно складніший для виявлення тип. Це – не відкрита образа, а системне конструювання нерівності через мову та структуру тексту. Це можуть бути:

- евфемізми та кодована мова, нібито нейтральні вислови з дискримінаційним підтекстом (наприклад: «У нас тут свої правила – не для всіх це підходить»; «Ми працюємо з нормальними документами» (натяк на «неправильність» клієнта);

- узагальнення та генералізація, приписування рис усім групі (наприклад: «Сучасна молодь дуже агресивна, батьки зовсім не займаються вихованням дітей»). Навіть «позитивні» стереотипи шкідливі, бо позбавляють людину індивідуальності. До того ж – це прямий шлях до наступної дискримінації: якщо сьогодні ми віримо, що «всі А – працюючі», завтра ми так само легко повіримо, що «всі Б – лініві»;

- дегуманізація (наприклад, порівняння людей з тваринами, природними явищами, числами: «потік мігрантів» (люди = рідина), «сарана біженців», «ракова пухлина суспільства» (щодо певної групи), «інфільтрація чужинців» тощо);

- віктимізація: зображення груп виключно як жертв, без суб'єктності (наприклад: «У Вашому віці з цим дуже складно розібратися»).

3. Структурна дискримінація.

Наприклад, не враховуються потреби: військових, людей з інвалідністю; літніх людей; людей, які вперше звертаються; відсутні додаткові пояснення або підтримка.

Таким чином, мова ворожнечі є не лише етичним, а й соціально-політичним викликом. Її ранні прояви, зафіксовані на нижчих рівнях шкали Олпорта, потребують своєчасного реагування, оскільки саме вони можуть перерости у більш небезпечні форми. Протидія мові ворожнечі передбачає комплекс заходів: правове регулювання, освітні програми та формування культури толерантного спілкування.

Мацюк Г. П. запропонувала «шкалу вираження» дискримінаційних лозунгів та закликів. Маркерами «жорсткого рівня» мови ворожнечі дослідниця вважає прямі та приховані заклики до

наси́льства; заклики до наси́льства у вигляді загальних гасел; заклики до дискримінації; заклики до дискримінації у вигляді загальних гасел; завуальовані заклики до наси́льства та дискримінації (пропаганда і історичних та сучасних випадків наси́льства та дискримінації. «Середній рівень» мови ворожнечі можна спостерегти у публікаціях, які ставлять під сумнів загальновизнані випадки історичних злочинів; звинуваченнях етнічної групи в історичних злочинах; твердженнях про кримінальність етнічної чи релігійної групи; твердженнях про непропорційну перевагу тієї чи тієї групи в плані матеріального достатку або у владних структурах; звинуваченнях у негативному впливі тієї чи тієї групи на суспільство; закликах не допустити вкорінення тієї або тієї етнічної групи в певному регіоні). До «м'якого рівня» мови ворожнечі науковиця зараховує створення негативного образу етнічної групи; згадку назви етнічної групи в негативному контексті; твердження про неповноцінність, моральні вади тієї чи тієї етнічної групи; згадку тієї або тієї етнічної групи в принизливому контексті; цитування ксенофобних висловлювань без коментаря, негативного образу етнічної групи; згадку назви етнічної групи в негативному контексті; твердження про неповноцінність, моральні вади тієї чи тієї етнічної групи; згадку тієї або тієї етнічної групи в принизливому контексті; цитування ксенофобних висловлювань без коментаря, який засвідчує відмежування автора від представленої позиції [2, с. 119–120].

Слід зазначити, що під час війни мова ворожнечі може трансформуватися на інструмент гібридної війни, спрямований на дегуманізацію та дискредитацію противника. Водночас вона здатна виконувати й консолідаційну функцію, сприяючи згуртуванню суспільства перед обличчям ворога. Зокрема, поява таких слів, як «орки», «Оркостан», «Лукашеску», «Путлер», «Мацква», «Болота» тощо, хоча й належить до проявів мови ворожнечі, в умовах війни допомагає частині населення підтримувати моральний дух і формує зневажливе ставлення до противника.

Узагальнюючи викладене, мова ворожнечі (hate speech) є комплексним вербальним і візуальним інструментом дискурсивної дискримінації, що охоплює різні форми вираження нетерпимості. Її деструктивний вплив розвивається ескалаційно від побутових стереотипів і прихованих дегуманізуючих метафор до жорстких закликів до наси́льства, що чітко корелюється зі шкалою Гордона Олпорта та класифікацією Г. П. Мацюк. В умовах воєнного стану цей

феномен трансформується: з одного боку, він стає зброєю гібридної війни для дегуманізації ворога, а з іншого — виконує специфічну консолідаційну функцію завдяки появі експресивних неолексем (наприклад, «орки», «рашисти»), які допомагають населенню підтримувати моральний дух. Оскільки навіть початкові прояви лінгвістичної агресії здатні перерости у фізичне насильство, протидія цьому виклику потребує негайного комплексного реагування через правове регулювання, освітні програми та формування культури толерантного спілкування.

Список використаних джерел

1. Антіпова О. П. (2020). Феномен мови ворожнечі в умовах сучасного інформаційного простору. *Proceedings of the Kyiv Aviation Institute. Series: Philosophy. Cultural*, 2020. 31(1). 148–152. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.31.14844>
2. Мацюк Г. Розвиток теорії соціолінгвістики: формування змісту поняття «мова ворожнечі» як форми дискурсивної дискримінації. *Studia Ucrainica Varsoviensia* : Uniwersytet Warszawski Katedra Ukrainistyki. Warszawa, 2015. № 3. S. 111–123.
3. Allport G. W. *The Nature of Prejudice*. Cambridge, MA: Addison-Wesley. Cambridge, Massachusetts, 1954. 537 p.

Лопутько Олена Анатоліївна,
професор кафедри мовної підготовки,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Національна академія внутрішніх справ

Драмарецька Лариса Борисівна,
старший викладач кафедри мовної
підготовки, Національна академія
внутрішніх справ

ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНИХ ВЗВОДІВ НА ГРУПИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ»

У сучасних умовах трансформації системи вищої освіти України, інтеграції держави до європейського та світового

безпекового простору, а також посилення міжнародного співробітництва у сфері правоохоронної діяльності особливого значення набуває проблема якісної мовної підготовки майбутніх фахівців сектору безпеки і правопорядку. Сьогодні іноземна мова, передусім англійська, перестає бути виключно загальноосвітнім компонентом і дедалі більше постає як необхідний інструмент професійної комунікації, міждержавної взаємодії, доступу до міжнародних стандартів безпеки, участі у спільних програмах, тренінгах, стажуваннях, миротворчих місіях та професійних обмінах. Саме тому в системі підготовки майбутніх правоохоронців навчальна дисципліна «Іноземна мова професійного спрямування» набуває стратегічного значення, оскільки забезпечує формування іншомовної комунікативної компетентності як складової професійної готовності.

На сучасному етапі державотворення законодавча та нормативно-правова база України чітко засвідчує тенденцію до посилення ролі англійської мови як одного з ключових інструментів професійного розвитку державних службовців, зокрема працівників системи Міністерства внутрішніх справ та Національної поліції України. У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність удосконалення організаційних моделей викладання іноземної мови у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Одним із найбільш ефективних механізмів такого вдосконалення є розподіл навчальних взводів на окремі навчальні групи чисельністю від 10 до 15 осіб, що дозволяє значно підвищити ефективність освітнього процесу, реалізувати принцип індивідуалізації навчання, забезпечити інтенсивну мовленнєву практику та створити умови для формування професійно орієнтованих мовних компетентностей.

Розподіл навчальних взводів на групи під час вивчення дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» є педагогічно обґрунтованим, нормативно забезпеченим, методично доцільним і стратегічно важливим рішенням, яке відповідає сучасним викликам професійної освіти, державній мовній політиці та міжнародним стандартам підготовки кадрів.

Передусім необхідність такого підходу зумовлюється чинною законодавчою базою. Закон України № 9432 «Про застосування англійської мови в Україні» визначає англійську мову як одну з ключових компетентностей для представників низки державних професій, зокрема посадових осіб сектору безпеки. Цей нормативний акт фактично закріплює стратегічний курс держави на системне

підвищення рівня володіння англійською мовою серед осіб, які виконують функції державного управління, правопорядку та міжнародної взаємодії. Таким чином, іншомовна підготовка курсантів закладів вищої освіти системи МВС має здійснюватися не формально, а як цілеспрямований процес досягнення конкретних мовних результатів, що можливо лише за умов оптимальної організації освітнього процесу.

Не менш важливим є положення постанови Кабінету Міністрів України № 425 від 01.04.2026 «Про встановлення вимог щодо рівня володіння англійською мовою особами, які претендують на зайняття окремих посад», яка передбачає конкретні рівневі показники володіння англійською мовою для представників певних професійних категорій. Для значної частини посад у системі Національної поліції встановлено вимогу не нижче рівня A2, тоді як для посад, пов'язаних із міжнародним співробітництвом, аналітичною діяльністю, міждержавними програмами чи участю у міжнародних місіях, визначено рівень B2. Такий підхід суттєво підвищує значення якісної мовної освіти ще на етапі первинної професійної підготовки.

Особливої актуальності питання набуває у зв'язку з реальним рівнем підготовки вступників. Аналіз результатів вхідного тестування курсантів за 2023–2024 та 2024–2025 навчальні роки свідчить про наявність суттєвих прогалин у базовій іншомовній підготовці більшості здобувачів освіти. За статистичними показниками, близько 70–75 % першокурсників демонструють недостатній рівень знань з іноземної мови та сформованості навичок іншомовної комунікації загалом. Така ситуація є наслідком освітніх втрат, нерівномірності шкільної підготовки, різного доступу до якісної мовної освіти та загального зниження рівня практичного володіння мовою. У великих навчальних взводах викладач об'єктивно не має можливості приділити належну увагу кожному курсанту, здійснити корекцію індивідуальних прогалин чи забезпечити достатню кількість мовленнєвої практики. Саме тому поділ на малі групи є необхідною умовою ефективної компенсації освітніх втрат і досягнення визначених програмних результатів.

Практика закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання підтверджує доцільність такого підходу. У провідних закладах системи МВС України — Донецькому державному університеті внутрішніх справ, Одеському державному університеті внутрішніх справ, Львівському державному університеті внутрішніх

справ та інших — поділ курсантів на групи під час вивчення іноземної мови вже давно став сталою організаційною практикою. Це дозволяє реалізовувати комунікативно-діяльнісний підхід, проводити інтерактивні заняття, моделювати професійні ситуації, організовувати рольові вправи, дискусії, ситуативні тренінги та забезпечувати ефективне формування мовленнєвої компетентності.

З педагогічної точки зору малі групи створюють оптимальні умови для реалізації принципів особистісно орієнтованого навчання, диференціації та індивідуалізації. У групі з 10–15 осіб значно збільшується частка активного мовлення кожного здобувача освіти, підвищується можливість постійного зворотного зв'язку, оперативного виправлення помилок, формувального оцінювання та адаптації навчальних матеріалів до рівня конкретної аудиторії. Крім того, саме така чисельність групи є найбільш ефективною для викладання професійно орієнтованої іноземної мови, де важливо не лише засвоєння мовної системи, а й формування навичок використання мови у професійних ситуаціях: під час опитування, міжнародної співпраці, роботи з документацією, участі у спільних заходах тощо.

Відповідність такого підходу стратегічним документам у сфері освіти також є очевидною. Концепція розвитку англійської мови в університетах передбачає необхідність підвищення якості мовної освіти, модернізацію методик викладання та створення умов для практичного застосування мовних навичок. Аналогічні положення підтримуються під час міжвідомчих робочих зустрічей у межах реалізації Дорожньої карти з удосконалення мовної підготовки у закладах освіти системи МВС України.

Нормативно-організаційною підставою для впровадження поділу на групи є наказ Міністерства освіти і науки України від 07.08.2002 № 450, який передбачає можливість відповідного планування практичних занять за рішенням Вченої ради закладу освіти. Це означає, що впровадження такої практики є не лише педагогічно виправданим, а й юридично можливим у межах чинного законодавства.

Міжнародні методичні рекомендації також однозначно підтверджують ефективність контрольованої чисельності груп. Дослідження British Council Ukraine у межах проекту «Англійська мова для університетів», а також рекомендації Cambridge English, International House та інших провідних освітніх інституцій доводять,

що найкращих результатів у вивченні іноземної мови досягають групи до 15 осіб, тоді як максимально ефективними вважаються групи до 10 осіб. Саме така організація забезпечує належний баланс між інтерактивністю, керованістю, інтенсивністю та якістю мовної практики.

Отже, необхідність розподілу навчальних взводів на групи чисельністю 10–15 осіб для вивчення навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» визначається комплексом взаємопов'язаних чинників: законодавчих, нормативно-правових, кадрових, методичних, педагогічних і стратегічних. Такий підхід забезпечує відповідність сучасним державним вимогам, сприяє якісному формуванню іншомовної професійної компетентності майбутніх правоохоронців, дозволяє компенсувати освітні втрати, підвищує ефективність освітнього процесу та відповідає національним і міжнародним стандартам мовної освіти.

Враховуючи викладене, доцільним є затвердження на рівні Вченої ради НАВС системної практики розподілу навчальних взводів на групи під час викладання дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» як стратегічно важливого кроку у підготовці конкурентоспроможних, професійно мобільних і мовно компетентних фахівців для системи Національної поліції України.

Список використаних джерел

1. Концептуальні засади державної політики щодо розвитку англійської мови у сфері вищої освіти. 2019. URL.: on.gov.ua/ua/news/mon-stvorilo-koncepciyu-rozvitku-anglijskoyi-vuniversitetah-u-dodatku-riven-v1-obovyazkova-umova-vstupu-v2-vipuskuvikladannya-profilnih-disciplin-inozemnoyu-ta-movni-skriningi pdf (дата звернення: 14.04.2026))

2. Дорожня карта вдосконалення мовної підготовки у Збройних силах України (на 2021-2025 роки). URL.: https://www.mil.gov.ua/content/education/doroznya_karta_2021.pdf (дата звернення: 14.04.2026)

3. Про застосування англійської мови в Україні: Закон України № 3760-IX від 04.06.2024. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text> (дата звернення: 24.04.2026)

4. Лопатинська, І. С. (2024). Сучасні технології підготовки та підвищення кваліфікації працівників поліції. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*, 1(1), 182–188.

<https://doi.org/10.32366/2709-9261-2021-1-1-182-188> (дата звернення: 20.05.2026)

5. Мамонова О. І., Баланаєва О.В. (2023). Підготовка фахівців системи професійної юридичної освіти в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. *Правовий часопис Донбасу*. № 3(84), 2023. С. 70-75. <https://ljd.dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2021/10/4-1.pdf> (дата звернення: 19.05.2026)

Мартинюк Дарія Олександрівна,
головний спеціаліст відділу формування
політики Міністерства Директорату
стратегічного планування та європейської
інтеграції МВС

ТЕНДЕНЦІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ІНФОРМУВАННЯ РІЗНИХ ЦІЛЮВИХ ГРУП В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ТЕХНІКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Запровадження правового режиму воєнного стану вимагає радикальної перебудови загальнодержавної системи комунікації та архітектури інформаційного простору. У кризовий період інформація трансформується у стратегічний ресурс національної безпеки. Від оперативності, точності та доступності відомостей безпосередньо залежить збереження життя громадян, стабільність функціонування об'єктів критичної інфраструктури та загальний рівень суспільно-політичної стійкості держави.

Основним викликом для органів державної влади, військових адміністрацій, засобів масової інформації та інститутів цивільного суспільства стає подолання інформаційного хаосу, нівелювання наслідків ворожих інформаційно-психологічних операцій (ІПСО) та забезпечення гарантованої доставки життєво важливих повідомлень до кінцевого адресата.

Складність реалізації цього завдання зумовлена глибокою соціодемографічною гетерогенністю українського суспільства. Окремі цільові групи володіють суттєво відмінними рівнями цифрової грамотності, технічними можливостями доступу до джерел інформації в умовах руйнування інфраструктури, а також специфічними психологічними особливостями сприйняття стресового контенту.

Відповідно, застосування уніфікованого комунікаційного підходу під час війни є неефективним.

Ця стаття присвячена комплексному аналізу оптимізації форматів і каналів інформування населення з урахуванням сучасних технічних викликів, психологічних чинників та специфіки конкретних сегментів аудиторії.

1. Загальні принципи антикризової комунікації та статистичний зріз споживання інформації

Ефективна реалізація інформаційної політики в умовах воєнного стану базується на суворому дотриманні принципів оперативності, верифікованості, лаконічності та інклюзивності. Будь-яка затримка у наданні офіційних роз'яснень створює інформаційний вакуум, який миттєво заповнюється чутками, дезінформацією або цілеспрямованими маніпулятивними вкидами з боку супротивника.

Згідно з комплексними соціологічними дослідженнями (зокрема, за даними Київського міжнародного інституту соціології та моніторингами міжнародної організації *Internews*), структура споживання новинного контенту в Україні зазнала суттєвих трансформацій:

- Домінування цифрових платформ: Понад 75-80% респондентів визначають месенджери (насамперед Telegram та Viber) як першочергове джерело отримання оперативної інформації про безпекову ситуацію.

- Трансформація ролі традиційних медіа: Частка лінійного телебачення (зокрема загальнонаціонального марафону «Єдині новини») стабілізувалася в межах 30-35% [2, с. 14; 3, с. 41]. Телебачення залишається базовим інструментом стратегічного інформування для осіб старших вікових категорій, а також виконує функцію верифікатора ключових державних рішень для суспільства загалом.

Проаналізувавши вітчизняні практики можемо виділити кілька успішних прикладів все ж системної комунікації. Розглянемо детальніше деякі з них.

Кампанія з координації евакуаційних процесів цивільного населення, реалізована Міністерством реінтеграції тимчасово окупованих територій спільно з ДСНС України, впровадила використання текстових карток-інструкцій та таргетованої SMS-розсилки через національних операторів зв'язку (*Київстар, Vodafone, Lifecell*) безпосередньо у зонах підвищеного ризику, що дозволило

чітко скоординувати логістику виїзду тисяч громадян з-під ліній вогню [5, с. 7].

Ініціатива Національного проєкту «Брама» (ініційованого Департаментом кіберполіції НПУ) залучила понад 150 000 активних користувачів до виявлення та блокування ворожих пропагандистських ресурсів. Успіх кампанії забезпечено застосуванням спрощеного покрокового формату інструкцій (алгоритми типу «клік за кліком») у спеціалізованих чат-ботах [6, с. 12].

Мобільний застосунок «Повітряна тривога», розроблений компанією *Ajaxy Systems* за безпосередньої підтримки Міністерства цифрової трансформації України, став еталоном переходу від абстрактного загального інформування до персоналізованого Push-сповіщення з використанням технологій геотаргетингу, що безпосередньо мінімізувало людські втрати під час ракетно-дронових ударів.

Водночас зважаючи на технічні аспекти, інформування в умовах роботи РЕБ, блекаутів та інфраструктурних руйнувань має також свої особливості та потребує нових рішень та боротьби з постійними викликами.

Сучасне ведення бойових дій супроводжується інтенсивним застосуванням засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ), кібератаками на державні інформаційні ресурси та фізичним нищенням телекомунікаційної інфраструктури. Це вимагає від держави розгортання альтернативних та технологічно стійких каналів зв'язку.

Так у ситуаціях, коли локальні базові станції мобільного зв'язку та волоконно-оптичні лінії зазнають пошкоджень або блокуються випромінюванням комплексів РЕБ, опорним каркасом інформаційної безпеки стають супутникові технології.

Використання терміналів супутникового інтернету (зокрема системи *Starlink*) дозволяє органам місцевого самоврядування та «Пунктам незламності» підтримувати стабільний зв'язок із центральними органами виконавчої влади та здійснювати локальне поширення верифікованої інформації серед мешканців.

Паралельно критичне значення має супутникове телевізійне та радіомовлення. Для забезпечення доступу населення прифронтових і тимчасово окупованих територій до українського контенту здійснюється постійний моніторинг та оперативне регулювання параметрів супутникового сигналу.

Зокрема, мовлення в середньохвильовому діапазоні (АМ-радіо) є пріоритетним технічним рішенням, оскільки такі радіохвилі здатні огинати складні елементи рельєфу, поширюватися на значні відстані та демонструють вищу стійкість до локального радіоелектронного глушення порівняно з високочастотними FM-сигналами.

У періоди тривалих блекаутів актуалізується також необхідність застосування технологій, які не залежать від наявності комерційного енергоживлення та доступу до глобальної мережі Інтернет, зокрема:

- Впровадження технології Cell Broadcast: Ця система екстрених оповіщень, інтегрована Державною службою України з надзвичайних ситуацій, функціонує за принципом широкомовного передавання повідомлень. На відміну від стандартних SMS, Cell Broadcast миттєво доставляє інформацію на всі активні термінали (мобільні телефони) в радіусі дії конкретної базової вежі, повністю нівелюючи проблему критичного навантаження на мережу. Сигнал супроводжується специфічним високочастотним звуком, який автоматично ігнорує беззвучні налаштування пристрою.

- Застосування Mesh-мереж та офлайн-месенджерів: На рівні локальних громад у зонах ведення бойових дій доцільним є використання програмного забезпечення, що функціонує на базі протоколів Bluetooth та Wi-Fi Direct (наприклад, застосунок *Bridgefy*). Такі технології дозволяють передавати текстову інформацію від одного смартфона до іншого, формуючи децентралізований динамічний ланцюг зв'язку за повної відсутності інтернет-покриття.

Окрім того, варто зважати і на перебування населення в умовах тривалої воєнної загрози, що у свою чергу суттєво деформує його когнітивні функції. Постійний стрес активує захисні механізми психіки, що безпосередньо впливає на спроможність сприймати, аналізувати та запам'ятовувати інформаційні повідомлення.

За таких умов використання розлогих аналітичних текстів, складних підрядних конструкцій, художніх метафор чи двозначних формулювань є неприпустимим. Інформаційні повідомлення кризового характеру мають розроблятися за строгим правилом: «Одне повідомлення — одна конкретна, імперативна дія».

Базова потреба в безпеці спонукає громадян до безперервного, хаотичного споживання новинного контенту, що в сучасній психології класифікується як «думскролінг». Цей процес призводить до глибокого емоційного виснаження та підвищує чутливість аудиторії до ворожих інформаційно-психологічних операцій. Пропагандистські

структури супротивника конструюють свої вкиди з апеляцією до первинних емоцій: екзистенційного страху, гніву та штучно згенерованого відчуття соціальної несправедливості.

Отже, розгортання та підтримка функціонування системи інформування населення в умовах воєнного стану є складним міждисциплінарним завданням, що лежить на перетині інженерно-технічних інновацій, соціології та прикладної психології. Жоден окремо взятий комунікаційний канал не спроможний забезпечити стовідсоткового охоплення громадян.

Оптимальна стійкість інформаційного простору досягається виключно через синергетичне поєднання трьох векторів:

1. Глибокої цифровізації та оптимізації трафіку для оперативного покриття мобільних сегментів суспільства;

2. Збереження та модернізації традиційних засобів мовлення (ТБ та радіо) як інструменту стратегічної консолідації та інформування старших вікових груп;

3. Розвитку автономних та стійких до засобів РЕБ технологій (Cell Broadcast, АМ-радіо, супутникові системи, локальний друк) для безперебійного забезпечення безпеки громадян безпосередньо у зонах ведення бойових дій та на тимчасово непідконтрольних територіях.

Державна інформаційна політика в кризовий період має базуватися на безперервному моніторингу технічного стану комунікаційних мереж та актуального психоемоційного зрізу суспільства. Це дозволить оперативно адаптувати формати повідомлень до динамічних змін безпекової ситуації.

Список використаних джерел

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. 250 с.

2. Медіаспоживання українців: третій рік повномасштабної війни: аналітичний звіт за результатами загальнонаціонального опитування / Київський міжнародний інститут соціології (KMIC). Київ: KMIC, 2024. 64 с.

3. Дослідження медіаспоживання та рівня медіаграмотності населення України: звіт за проектом «Медійна програма в Україні» / USAID; Internews Network. Київ, 2025. 82 с.

4. Кризова комунікація під час війни: досвід України: монографія / за ред. В. Г. Королька. Київ: Центр стратегічних комунікацій, 2024. 215 с.

5. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Модернізація систем екстреного оповіщення населення із використанням технології Cell Broadcast: звіт про діяльність ДСНС за 2024 рік. Київ : ДСНС, 2025. 18 с.

6. Брама: протидія дезінформації та кіберзагрозам в умовах воєнного стану: методичні рекомендації Департаменту кіберполіції Національної поліції України. Київ: НПУ, 2024. 45 с.

7. Цифрова трансформація безпекового сектору: досвід впровадження застосунку «Повітряна тривога» / Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/za-pidtrimki-mintsifri-zapuskayut-zastosunok-povitryana-trivoga-dlya-operativnoi-reaktsii-na-pochatok-izakinchennya-trivog> (дата звернення: 25.05.2026).

8. Пешкова О. В. Когнітивні деформації та особливості сприйняття інформації цивільним населенням в умовах хронічного воєнного стресу. *Український психологічний журнал*. 2024. № 3 (12). 112–126 с.

Проценко Галина,
старший викладач кафедри
мовної підготовки
Національної академії
внутрішніх справ

НАВЧАННЯ МОВИ ТА МОВЛЕННЮ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ МВС У ПРОЦЕСІ КОМУНІКАЦІЇ З УРАЗЛИВИМИ КАТЕГОРІЯМИ НАСЕЛЕННЯ

Нинішній розвиток суспільства України, умови воєнного стану, активні міграційні процеси, збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, людей, які пережили травматичний досвід війни, актуалізують проблему ефективної професійної комунікації працівників правоохоронних органів із населенням. Особливого значення наразі набуває питання мовної та мовленнєвої підготовки майбутніх працівників МВС, адже саме комунікація часто

визначає якість виконання службових завдань, можливість запобігання конфліктним ситуаціям, а також, що надто важливо, рівень довіри громадян до правоохоронної системи.

Професійна діяльність поліцейського передбачає постійну взаємодію з різними категоріями населення, зокрема й з особами, які потребують особливого підходу в комунікації: людьми з інвалідністю, ветеранами, постраждалими від домашнього насильства, дітьми, людьми похилого віку, особами у кризовому психологічному стані, внутрішньо переміщеними особами тощо. Саме тому навчання професійного мовлення майбутніх працівників МВС не може обмежуватися лише засвоєнням мовних норм чи правил офіційно-ділового спілкування. Воно повинно бути спрямоване на формування професійної комунікативної компетентності, яка включає вміння здійснювати безбар'єрну, толерантну та психологічно безпечну комунікацію.

У сучасних умовах поліцейські у своїй професійній діяльності дедалі більше орієнтуються на дотримання принципів гуманізму, прав людини, недискримінації та безбар'єрності. Відповідно до цих принципів правоохоронець повинен не лише діяти в межах законодавства, а й демонструвати високий рівень мовленнєвої культури, емпатії та комунікативної етики.

Особливої актуальності проблема набуває в умовах війни, коли переважна більшість громадян України перебуває у стані психологічного напруження, тривоги або травматизації. Неправильно побудована комунікація може посилити конфлікт, спричинити повторну травматизацію особи або знизити рівень довіри до правоохоронних органів. Натомість професійне, толерантне та коректне мовлення працівника поліції сприяє запобігання конфліктам, поверненню співрозмовника до стану психологічної рівноваги та ефективному виконанню службових завдань. У цьому контексті важливим є формування у майбутніх працівників МВС навичок мовлення у кризових ситуаціях, зокрема активного слухання, емпатійного мовлення, вживання нейтральної та толерантної лексики, адаптації мовлення до потреб співрозмовника. Тобто професійне мовлення правоохоронця є важливим інструментом реалізації службових повноважень. Воно має відповідати нормам сучасної української літературної мови, бути точним, логічним, зрозумілим та етично коректним. Водночас специфіка професійної діяльності працівників МВС вимагає вміння швидко орієнтуватися в

комунікативній ситуації та добирати відповідні їй мовленнєві стратегії.

Особливу увагу слід приділяти питанням толерантного мовлення. Важливим є використання так званої «мови поваги», що передбачає коректні форми звертання, нейтральні мовні конструкції, доброзичливий тон, чіткі та зрозумілі пояснення, вияв уваги до потреб співрозмовника.

Наприклад, у спілкуванні з людьми з інвалідністю доцільно використовувати конструкції «людина з інвалідністю», «людина з порушенням слуху (з порушенням зору, з порушенням мовлення)», а не застарілі чи дискримінаційні вислови. Під час взаємодії з постраждалими від насильства або людьми у стресовому стані важливо уникати категоричних оцінок, наказового тону та звинувачувальних формулювань.

Ефективна мовленнєва підготовка здобувачів освіти повинна мати професійно орієнтований характер. Традиційне засвоєння теоретичних відомостей є недостатнім для формування навичок професійної комунікації. Саме тому доцільним є використання інтерактивних методів навчання. Досить ефективними методами у цій площині є рольові ігри та виконання ситуаційних завдань. Такі форми роботи дозволяють відтворити типові професійні ситуації, зокрема, із взаємодії з особами, які перебувають в стресовому стані, у реагування на факти домашнього насильства, наданні допомоги особам з інвалідністю, під час спілкування з ветеранами, людьми похилого віку, дітьми.

Виконуючи практичні завдання, курсанти вчаться добирати мовленнєві стратегії відповідно до психологічного стану співрозмовника, уникати конфліктогенних висловлювань, використовувати техніки деескалації конфлікту та ін. Важливими видами навчання у цьому контексті є комунікативні тренінги, аналіз кейсів, групові дискусії, вправи на редагування некоректних висловлювань, моделювання кризових комунікативних ситуацій та відповідного до них мовлення, відпрацювання алгоритмів професійного спілкування.

Доцільним є використання відеоматеріалів та аналізу реальних прикладів професійної комунікації правоохоронців. Це сприяє розвитку критичного мислення та формуванню навичок самоаналізу мовленнєвої поведінки.

Важливу роль у формуванні професійної комунікативної компетентності майбутніх працівників МВС відіграє навчальна дисципліна «Українська мова професійного спрямування». Саме в межах цієї дисципліни доцільно приділяти значну увагу професійній комунікації, мовленнєвому етикету, безбар'єрній комунікації, толерантному мовленню, мовленнєвим стратегіям уникнення конфлікту, особливостям мовлення при спілкуванні з уразливими категоріями населення. Доцільним видається і навчання професійній риторичі.

Особливого значення набуває формування у здобувачів освіти усвідомлення того, що мовлення правоохоронця є складником професійного іміджу Національної поліції та показником рівня правової й мовної культури держави. Водночас навчання мовленню повинно враховувати сучасні безпекові виклики, пов'язані з інформаційною війною, психологічною травматизацією населення та необхідністю формування довіри громадян до державних інституцій.

Отже, навчання мовленню майбутніх працівників МВС у процесі комунікації з уразливими категоріями населення є важливим складником професійної підготовки сучасного правоохоронця. Воно повинно бути спрямоване не лише на засвоєння мовних норм, а й на розвиток комунікативної культури, толерантного мовлення, навичок безбар'єрного та етичного спілкування.

Використання професійно орієнтованих методів навчання, інтерактивних технологій, рольових ігор та ситуативного моделювання сприятиме розвитку у здобувачів вищої освіти здатності ефективно взаємодіяти з громадянами, забезпечувати психологічно безпечну комунікацію та реалізовувати принципи гуманізму у професійній діяльності.

Таким чином, саме удосконалення мовленнєвої підготовки майбутніх працівників МВС є необхідною умовою підвищення ефективності правоохоронної діяльності, забезпечення прав людини та зміцнення довіри суспільства до Національної поліції України.

Список використаних джерел

1. Інтерактивні методи викладання. Практичні поради для викладачів. Київ: ФОП Демчинський О.В., 2017. 64 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://nsj.gov.ua/files/1514283742Interactive%20vykladannia.pdf>.

2. Короткова Ю. М. Неперервна професійна підготовка поліцейських (соціально-гуманітарний складник) : навч. посіб. / Ю. М. Короткова, Г. В. Мухіна, Т. М. Сабельникова ; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 164 с.

Романов Ігор Ігорович,
професор кафедри мовної підготовки
Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
педагогічних наук,
доцент

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ПРАВООХОРОНЦІВ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОЇ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ

У сучасних умовах глобалізації, інтенсифікації міжнародної мобільності та зростання транснаціональної злочинності особливого значення набуває міжнародна взаємодія правоохоронних органів. Протидія тероризму, кіберзлочинності, торгівлі людьми, незаконному обігу наркотичних засобів та воєнним злочинам вимагає оперативного обміну інформацією між правоохоронними органами різних держав, проведення спільних розслідувань і реалізації міжнародних безпекових проєктів. За таких умов іншомовна підготовка правоохоронців стає не лише складовою професійної компетентності, а й необхідною передумовою ефективної міжнародної поліцейської взаємодії.

Сучасний поліцейський дедалі частіше виконує завдання, що виходять за межі національного правового простору. Участь у міжнародних операціях, робота в складі спільних слідчих груп, взаємодія з представниками міжнародних організацій та іноземними колегами потребують високого рівня володіння іноземною мовою, насамперед англійською, яка фактично є мовою міжнародного професійного спілкування, зокрема і у сфері безпеки та правопорядку. Недостатній рівень мовної підготовки може призвести до помилок під час обміну інформацією, ускладнити координацію дій та негативно вплинути на результати службової діяльності.

Особливої актуальності ця проблема набуває для України в умовах європейської інтеграції та поглиблення співробітництва з міжнародними безпековими інституціями. Активна взаємодія з правоохоронними структурами держав-членів Європейського Союзу, участь у спільних тренінгах, міжнародних освітніх програмах і проєктах вимагають від працівників правоохоронних органів здатності ефективно комунікувати іноземною мовою в професійному середовищі.

Показовим є досвід діяльності European Union Agency for Law Enforcement Training (CEPOL), яка координує професійну підготовку правоохоронців у країнах Європейського Союзу. Одним із пріоритетних напрямів роботи агентства є розвиток мовної компетентності співробітників правоохоронних органів, зокрема через спеціалізовані курси. Метою таких програм є не лише вдосконалення загальних мовних навичок, а й формування здатності використовувати професійну термінологію та здійснювати міждержавну комунікацію під час виконання службових завдань [1].

Важливо підкреслити, що іншомовна підготовка правоохоронців повинна мати професійно орієнтований характер. Йдеться не лише про вивчення граматики чи загальної лексики, а про оволодіння спеціалізованою термінологією у сферах кримінального права, криміналістики, міжнародного гуманітарного права, мінної безпеки, дорожнього контролю, допиту злочинців та свідків, протидії організованій злочинності та кіберзагрозам тощо. Значну увагу необхідно приділяти розвитку навичок усного професійного спілкування, ведення переговорів, складання службової документації, підготовки звітів та роботи з міжнародними інформаційними ресурсами.

Окрім комунікативної функції, іншомовна компетентність сприяє професійному розвитку правоохоронців. Володіння іноземною мовою забезпечує доступ до сучасних наукових досліджень, міжнародних стандартів правоохоронної діяльності, аналітичних матеріалів та передових практик зарубіжних держав. Це дозволяє впроваджувати інноваційні підходи до забезпечення громадської безпеки та підвищувати якість професійної підготовки персоналу.

Європейські правоохоронні органи розглядають навчання як один із ключових інструментів зміцнення міжнародної правоохоронної співпраці. Діяльність CEPOL спрямована на розвиток спільної професійної культури правоохоронців, удосконалення

міжвідомчої взаємодії та підвищення рівня готовності до протидії сучасним загрозам через освітні та тренінгові програми. Водночас Європол наголошує на важливості підготовки кадрів для забезпечення ефективного міжнародного співробітництва та обміну інформацією між правоохоронними органами держав-партнерів [2].

Таким чином, іншомовна підготовка правоохоронців є важливою складовою сучасної професійної освіти та одним із ключових чинників ефективної міжнародної поліцейської взаємодії. Формування високого рівня іншомовної комунікативної компетентності сприяє підвищенню професійної мобільності працівників правоохоронних органів, розширює можливості міжнародного співробітництва та забезпечує більш результативну протидію сучасним викликам і загрозам безпеці. Для України подальший розвиток професійно орієнтованої іншомовної підготовки правоохоронців є важливим напрямом модернізації системи відомчої освіти та інтеграції до європейського безпекового простору.

Список використаних джерел:

1. URL: CEPOL European Union Agency for Law Enforcement Training
2. URL: Cooperation with CEPOL (European Commission)

Skyba Oksana,

Senior Lecturer of the Department of Philology
and Military Translation
Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine

ROLE-PLAY BEYOND THE CLASSROOM: SIMULATED PROFESSIONAL COMMUNICATION IN FOREIGN LANGUAGE TRAINING

The rapid transformation of professional communication in the XXI century has significantly influenced approaches to foreign language education (FLE). Contemporary educational paradigms increasingly emphasize the necessity of preparing learners not only for linguistic accuracy but also for authentic interaction within complex professional environments. As a result, communicative competence is now viewed as a multidimensional construct involving linguistic, sociocultural, pragmatic, strategic, and interpersonal skills [7]. Traditional classroom practices based

primarily on controlled drills and reproductive language activities often fail to reproduce the unpredictability, emotional pressure, and communicative dynamics characteristic of real professional interaction. In this context, role-play and simulation-based learning have gained increasing scholarly attention as effective pedagogical tools capable of bridging the gap between classroom instruction and authentic communicative practice.

Role-play has long been regarded as one of the central techniques within communicative language teaching (CLT). According to S. Thornbury, role-play enables learners to experiment with language in relatively safe communicative environments while simultaneously developing spontaneity, fluency, and interactional confidence [8]. Unlike mechanical language exercises, role-play creates conditions for meaningful communication in which learners must negotiate meaning, respond to unpredictable situations, and adapt their communicative behaviour according to social and professional contexts. Such activities reflect the principles of experiential learning theory, according to which knowledge is constructed through active participation and reflective experience.

Modern educational research increasingly distinguishes between traditional classroom role-play and professionally oriented simulation-based communication. Simulations differ from simplified role-play activities in their greater contextual authenticity, complexity, and task orientation. They reproduce realistic communicative environments in which learners perform professional roles, solve practical problems, and interact under conditions approximating real occupational settings. In foreign language education, simulation-based learning may include crisis-response communication, negotiations, operational briefings, intercultural interaction, mediation tasks, and collaborative decision-making activities.

The pedagogical effectiveness of simulation-based communication is supported by numerous empirical studies. M. Peterson's research on role-play interaction in digital and face-to-face environments demonstrates that simulation activities significantly increase learner engagement, communicative participation, and willingness to communicate in a foreign language [6]. Learners involved in simulations tend to demonstrate greater linguistic flexibility and more active use of communicative strategies than students participating in traditional teacher-centred instruction.

Particularly significant is the role of simulation in professionally oriented foreign language training. Professional communication rarely occurs under ideal or predictable conditions; therefore, language learners must develop adaptive communicative competence capable of functioning

in stressful, rapidly changing, and interculturally sensitive situations. According to J. Harmer, communicative tasks become substantially more effective when learners perceive them as authentic and professionally meaningful. Simulated professional interaction creates precisely such conditions by situating language use within purposeful contexts requiring immediate communicative response [4].

Research in task-based language teaching (TBLT) additionally supports the integration of simulation activities into foreign language education. R. Ellis argues that authentic tasks promoting negotiation of meaning and problem-solving contribute significantly to second language acquisition because they require learners to mobilize language resources for achieving concrete communicative outcomes [3]. Simulation-based activities naturally align with these principles by combining interaction, collaboration, and contextualized language production.

An important advantage of role-play and simulation lies in their ability to develop not only linguistic competence but also soft skills essential for professional communication. Contemporary employers increasingly value teamwork, adaptability, intercultural awareness, emotional regulation, and decision-making abilities alongside language proficiency [9]. Simulated professional communication enables learners to practice these competencies within integrated educational environments. This aspect becomes particularly relevant in contexts related to law enforcement, military communication, emergency response, and international cooperation, where communication often occurs under conditions of uncertainty and psychological pressure.

The development of digital educational technologies has considerably expanded the possibilities of simulation-based foreign language training. Online collaborative platforms, virtual learning environments, interactive scenarios, and immersive digital tools allow educators to construct realistic communicative settings extending beyond traditional classroom boundaries. Virtual simulations and digital role-play environments facilitate interaction with authentic multimedia content, geographically distributed participants, and dynamically changing communicative conditions. Such technologies contribute to the development of multimodal communicative competence and increase learners' emotional engagement with educational tasks [2].

At the same time, the pedagogical value of role-play and simulation depends largely on methodological design. Poorly structured simulations may result in superficial interaction, excessive focus on entertainment, or

limited linguistic output. Effective simulation-based learning therefore requires clearly defined communicative objectives, professionally relevant scenarios, structured feedback mechanisms, and reflective debriefing activities. According to D. Crookall, debriefing represents one of the most essential stages of simulation-based learning because it enables learners to critically evaluate communicative decisions, identify linguistic difficulties, and transfer acquired experience to future professional contexts [1].

Despite their considerable educational potential, simulation-based approaches also present several implementation challenges. Teachers frequently encounter difficulties related to time constraints, assessment procedures, technological support, and the complexity of managing interactive communicative environments [5]. Furthermore, some learners may initially experience anxiety or uncertainty when participating in open-ended communicative simulations requiring spontaneous interaction and decision-making. Nevertheless, contemporary research consistently indicates that the pedagogical benefits of professionally oriented simulations significantly outweigh these limitations when such activities are systematically integrated into competency-based language training frameworks [1; 2].

Consequently, role-play and simulation-based communication should be viewed not merely as supplementary classroom techniques but as comprehensive pedagogical approaches capable of transforming foreign language education into a professionally relevant, interactive, and experientially grounded process. By reproducing authentic communicative situations and promoting active learner participation, simulations contribute to the development of communicative competence, professional adaptability, critical thinking, and intercultural interaction skills necessary for successful functioning in contemporary globalized professional environments.

References

1. Crookall D. Serious Games, Debriefing, and Simulation/Gaming as a Discipline. *Simulation & Gaming*. 2010. Vol. 41. P. 898–920.
2. Dooly M., Sadler R. Becoming Little Scientists: Technologically-Enhanced Project-Based Language Learning. *Language Learning & Technology*. 2016. Vol. 20, No. 1. P. 54–78. DOI:[10.64152/10125/44446](https://doi.org/10.64152/10125/44446).
3. Ellis R. Task-Based Language Learning and Teaching. Oxford : Oxford University Press, 2003. 378 p.

4. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. 5th ed. Harlow : Pearson Education Limited, 2015. 459 p.
5. Hwang W.-Y., Wang Ch.-Y., Sharples M. A Study of Multimedia Annotation of Web-Based Material. *Computer & Education*. 2007. Vol. 48, No. 4. P. 680–699. DOI:[10.1016/j.compedu.2005.04.020](https://doi.org/10.1016/j.compedu.2005.04.020).
6. Peterson M. Learner Interaction Management in an Avatar and Chat-Based Virtual World. *Computer Assisted Language Learning*. 2006. Vol. 19, No. 1. P. 79–103. DOI:[10.1080/09588220600804087](https://doi.org/10.1080/09588220600804087).
7. Savignon S. J. Communicative Competence. *The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching* / ed. by J. I. Lontas, M. DelliCarpini. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc., 2018. P. 1–7. DOI: [10.1002/9781118784235.eelt0047](https://doi.org/10.1002/9781118784235.eelt0047).
8. Thornbury S. How to Teach Speaking. URL: <https://www.slideshare.net/slideshow/thornbury-howtoteachspeaking/249672968> (access date: 13.05.2026).
9. Trilling B., Fadel C. 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. San Francisco : Jossey-Bass, 2009. 243 p.

Скриник Ліна Миколаївна,
старший викладач кафедри
мовної підготовки
Національної академії
внутрішніх справ

СИНЕРГІЯ ФОРМАЛЬНОЇ ТА НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ: ХВИЛИННІ СТРАТЕГІЇ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДОРОСЛИХ

Викладання іноземних мов слухачам вимагає особливих підходів, які враховують обмеженість у часі, раціональний тип мислення та часто наявність «мовного бар'єра» або страху помилки [1]. Традиційні довготривалі види мовленнєвої активності іноді знижують динаміку заняття. У зв'язку з цим актуальним є використання експрес-методик, зокрема «60-секундних стратегій» (на основі розробок Edutoria автор – Трасу Мannon), які дозволяють інтенсифікувати процес іншомовної комунікації, забезпечити

миттєвий зворотний зв'язок та підвищити TTT (Teacher Talking Time) на користь STT (Student Talking Time) [2].

Мета дослідження – обґрунтувати ефективність інтеграції хвилинних комунікативних і рефлексивних стратегій у процес навчання іноземної мови дорослих для оптимізації групової динаміки та подолання психологічного дискомфорту.

Залежно від рівня володіння мовою (від A1 до C1) та етапу заняття, 60-секундні стратегії виконують різні лінгводидактичні функції:

1. Етап актуалізації знань та введення в іншомовне середовище (Warm-up / Lead-in):

Стратегія «Board splash» є альтернативою класичного брейнстормінгу. Дорослі студенти одночасно фіксують на дошці (або в онлайн-просторі Miro/Padlet) лексичні одиниці чи асоціації до нової теми. Це дозволяє вчителю за 60 секунд оцінити активний словниковий запас групи, виявити типові орфографічні помилки та налаштувати слухачів на іншомовне мислення без тривалого фронтального опитування [3].

2. Розвиток невідготовленого мовлення та аргументації (Speaking & Fluency):

Прийом «The Hot Seat» («Гарячий стілець») використовується під час групових дискусій чи обговорення кейсів (Case Studies). Вільне місце в дискусійному колі стимулює дорослих студентів до спонтанного висловлювання. Навіть пасивні слухачі отримують можливість на хвилину включитися в розмову, коли мають готовий аргумент, що мінімізує страх перед довгими монологами [4].

Технологія «Participation cards» (картки реакцій). Слухачі використовують сигнальні картки (Agree/Disagree/In my opinion) під час дебатів. Це дає змогу кожному учаснику миттєво реагувати на репліки колег іноземною мовою, підтримуючи високий темп розмовної практики та навчаючи культури ведення бізнес- або побутової дискусії [2; 5].

3. Взаємонавчання та корекція помилок (Peer feedback & Error Correction):

Стратегія «TAG feedback» перетворює процес взаємного оцінювання на конструктивний діалог іноземною мовою. За чітким алгоритмом (Tell – похвалити роботу колеги, Ask — поставити запитання щодо змісту, Give — дати пораду щодо покращення граматики чи лексики), студенти розвивають навички критичного

аналізу та делікатного виправлення помилок у парах, що є критично важливим для дорослої аудиторії [3].

4. Формувальне оцінювання та рефлексія (Cool-down / Wrap-up):

Метод «*One word, one sentence*» слугує ідеальним завершенням мовного заняття. Студент має обрати одне нове вивчене слово (або граматичну структуру) і скласти з ним одне розгорнуте речення, яке підсумовує тему. Це тренує лаконічність іншомовного висловлювання та дозволяє викладачу побачити, наскільки якісно було засвоєно матеріал уроку [6].

Дослідження показує, що інтеграція мікротехнологій («60-секундних стратегій») у практику андрагогіки є дієвим засобом оптимізації аудиторного часу та активізації освітнього процесу. Зазначені інструменти забезпечують чітку архітектуру заняття, гарантують високий рівень залученості слухачів (Student Engagement), а також нівелюють психоемоційне напруження завдяки концепту фіксованих часових меж (time-boxing). Крім того, вони стимулюють автоматизацію іншомовних мовленнєвих навичок у природних, хоча й хронологічно стислих, умовах комунікації.

Список використаних джерел:

1. Knowles M. S., Holton E. F., Swanson R. A. *The Adult Learner: The Definitive Classic in Adult Education and Human Resource Development*. 9th ed. New York : Routledge. 2020. 406 p. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780429299612/adult-learner-elwood-holton-iii-richard-swanson-malcolm-knowles-petra-robinson>
2. Thornbury S. *The New A-Z of ELT: A Dictionary of Terms and Concepts with Community Development*. London : Macmillan Education. 2022. 272 p.
3. Mannon T. M. *Ten 60-Second Strategies* : slidedeck / edutopia.org. The George Lucas Educational Foundation. 2025. 85 p. URL: <https://www.edutopia.org/60-second-strategies-for-educators>
4. Scrivener J. *Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching*. 4th ed. London : MacMillan. 2021.

432 p. URL: <https://jonturnerhct.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/08/learning-teaching-by-james-scrivener.pdf>

5. Harmer J. *The Practice of English Language Teaching*. 6th ed. Harlow : Pearson Education Essential. 2023. 448 p. URL:

https://www.google.com/search?q=https://www.researchgate.net/publication/273601113_The_Practice_of_English_Language_Teaching

6. Richards J. C., Rodgers T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching*. 4th ed. Cambridge : Cambridge University Press. 2024. 410 p. URL:

https://www.novaconcursos.com.br/blog/pdf/richards-jack-c.-&-rodgers.pdf?srsId=AfmBOoqqGGQQfYdLYBrxFA847nzm-MI_TMQ1LeWBCUDAorkIs2QMdSC8

Скриник Мирослава Віталіївна,
доцент кафедри мовної підготовки
Національної академії внутрішніх справ,
доктор філософії у галузі Право

МЕНТОРСТВО В СИСТЕМІ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ВИКЛАДАЧІВ У КРИЗОВИЙ ЧАС

Актуальність проблеми. Сучасне викладання, зокрема іноземних мов, виходить далеко за межі звичайної трансляції навчального контенту. Професійна діяльність педагогів в умовах тривалих викликів і криз безпосередньо впливає на їхній психоемоційний стан. Дослідження глобальних освітніх тенденцій останніх років підтверджують, що погіршення балансу між роботою та особистим життям є наскрізною світовою проблемою, яка веде до вигорання та відтоку кадрів [1]. Благополуччя (*well-being*) викладача є не розкішшю, а критичною потребою, оскільки від нього залежать енергетика в аудиторії, емоційна стійкість колективу, якість взаємин зі здобувачами освіти та довготривала мотивація залишатися в професії.

Таким чином, турбота про здоров'я та стійкість освітян є ключовою умовою для якісного навчання майбутніх поколінь [2].

Роль менторських програм. У часи криз виникає гостра потреба у структурованій підтримці викладачів. Сучасний науковий дискурс розглядає резильєнтність (психологічну стійкість) не як вроджену рису, а як динамічний процес, що підживлюється завдяки екосистемі колегіальних зв'язків і цілеспрямованої підтримки [3, 4]. Яскравим прикладом реалізації такого підходу є Менторська програма асоціації *TESOL-Ukraine* (*TESOL-Ukraine Mentorship Program*), спрямована на об'єднання педагогів у пари «ментор — менті» для спільної роботи над індивідуальними планами професійного зростання, взаємної відповідальності та формування резильєнтності [2].

Основна філософія менторства полягає не у наданні готових відповідей чи порад, а у створенні безпечного, довірчого простору, де викладачі мають змогу мислити, аналізувати власну діяльність (рефлексувати) та відчувати надійну опору [5]. Менторська взаємодія базується на трьох основах:

1. **Партнерство** (рівноправна взаємодія та обмін досвідом).
2. **Рефлексія** (глибокий аналіз викликів і досягнень) [4].
3. **Підтримка** (активне слухання без передчасного оцінювання та надання директивних порад) [2, 5].

Вплив менторства на ментальне здоров'я педагогів. Дослідження результатів діяльності Програми менторства (презентовані на конвенції *TESOL-Ukraine* у травні 2026 року) доводять, що системна підтримка забезпечує такі позитивні зрушення [2]:

- Зниження професійної ізоляції та зміцнення професійної ідентичності;
- Підвищення внутрішньої мотивації та розвиток упевненості у власних силах;
- Формування міцних зв'язків усередині професійної спільноти;
- Надання емоційної підтримки через створення простору «безпечного прихистку» (*safe space*) та психологічного відновлення.

Ці висновки узгоджуються із сучасною теорією «ресурсно-вимогової моделі праці» (*Job Demands-Resources*), згідно з якою якісна підтримка закладу освіти та колег виступає ключовим буфером проти стресу [3].

Практичні стратегії самозарадності для вчителів. Окрім міжособистісної підтримки, важливим елементом збереження благополуччя є індивідуальні практики саморегуляції, які інтегруються в повсякденне життя вчителя [2]:

1. *Емоційне та ментальне благополуччя:* впровадження технік заземлення (наприклад, метод «5-4-3-2-1» із залученням п'яти органів чуття для подолання стресу й тривоги), ведення щоденників вдячності для переведення фокусу з проблем на позитивні моменти, а також щоденні ритуали рефлексії й святкування маленьких перемог дня.

2. *Соціальна підтримка:* збереження активних зв'язків із колегами, участь у громадських та професійних ініціативах.

3. *Фізичне здоров'я:* дотримання балансу праці та відпочинку, належний сон, збалансоване харчування, водний баланс і регулярна рухова активність.

4. *Управління навантаженням:* чітке вибудовування особистих і професійних кордонів, правильна пріоритезація завдань для запобігання професійному вигоранню.

Висновок. Практика менторства підтверджує свій статус ефективного інструменту для подолання дестабілізаційних процесів в освіті. Вона не просто утримує талановитих викладачів у професії, а й допомагає адаптувати кризові умови під простір для професійного лідерства. В основі цього процесу лежить культура взаємної підтримки, глибокого аналізу власного досвіду та турботи про ментальне здоров'я кожного освітянина.

Список використаних джерел:

1. International Barometer of Education Staff: international report I-BEST 2023 / N. Billaudeau, M. Le Guern, F. Hawa [et al.]. 2023. 32 р.
URL: <https://healtheducationresources.unesco.org/fr/library/documents/international-barometer-education-staff-international-report-i-best-2023>

2. Mentorship that Matters: Supporting Teacher Well-Being in Challenging Times : presentation by TESOL Convention. TESOL-Ukraine Convention. Kyiv. 2026.
3. Li, Q., & Gu, Q. (2022). Teacher resilience matters: a buffering and boosting effect between job driving factors and their well-being and job performance. *Teachers and Teaching*, 28(6), 655–672. <https://doi.org/10.1080/13540602.2022.2116574>
4. Whipple, M. (2025). Why Teacher Resilience Matters Now More Than Ever: Ten Evidence-Based Strategies. *Psychology Today*. [Online].
5. Tecno Scientifica. (2026). Mentorship in Teacher Education Programs: A Review of Practices, Outcomes, and Challenges. *Acta Pedagogica Asiana*, 5(1), 15–29. <https://doi.org/10.39506/apa.v5i1.395>

Сторожук Ольга Юрївна

старший викладач кафедри ділової
української та іноземних мов ННПП
Національної академії внутрішніх справ

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТАМ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Англійська мова професійного спрямування у підготовці майбутніх юристів набуває статусу важливого складника професійної компетентності, оскільки забезпечує доступ до міжнародного правового простору та ефективну професійну комунікацію. Її вивчення сприяє формуванню навичок використання юридичної термінології, аналізу правових текстів, підготовки офіційної документації та здійснення професійної взаємодії в іншомовному середовищі. Функціональне призначення англійської мови професійного спрямування полягає у розвитку здатності майбутніх фахівців виконувати типові правничі дії, зокрема укладати юридичні документи, брати участь у переговорах, здійснювати професійне листування та комунікувати з іноземними суб'єктами права [1].

У сучасних умовах розвитку юридичної освіти особливого значення набуває оновлення методичних підходів до викладання англійської мови професійного спрямування. Сучасна дидактика орієнтується на поєднання комунікативного, компетентнісного та діяльнісного підходів, що передбачає інтеграцію мовної підготовки з професійним змістом юридичних дисциплін. Важливу роль у цьому процесі відіграє використання інтерактивних технологій навчання, цифрових освітніх ресурсів та завдань практико-орієнтованого характеру, що моделюють реальні ситуації професійної діяльності юриста. Це дозволяє не лише активізувати навчальну діяльність здобувачів освіти, але й забезпечити її максимальне наближення до майбутньої професійної практики [2].

Водночас ефективна реалізація зазначених підходів супроводжується низкою методичних труднощів. Насамперед це зумовлено специфікою юридичної англійської мови, яка характеризується високою щільністю спеціалізованої лексики, складною семантичною структурою та значною контекстуальною залежністю термінів. Такі особливості ускладнюють формування стійкої професійно орієнтованої мовної компетентності, оскільки потребують не лише мовних, але й базових правничих знань [2]. Крім того, навчальний процес ускладнюється необхідністю інтеграції двох змістових компонентів — мовного та юридичного, що вимагає від студентів системного підходу до засвоєння матеріалу та постійної практики його застосування.

Додатковим чинником, який впливає на якість підготовки, є обмеженість аудиторного навчального часу. У наукових дослідженнях це розглядається як одна з ключових перешкод для досягнення належного рівня сформованості іншомовної професійної компетентності студентів юридичних спеціальностей [3]. У зв'язку з цим актуалізується потреба в оптимізації навчального процесу шляхом впровадження інтенсивних методик навчання, розширення самостійної роботи студентів із використанням цифрових ресурсів, а також активного застосування завдань, максимально наближених до реальних професійних ситуацій.

З огляду на зазначене, важливим методичним інструментом є контекстуалізоване навчання лексики, що передбачає поетапне введення та закріплення термінології через функціональні правові контексти. Зокрема, ефективним є моделювання ситуацій укладення договорів, аналізу судових рішень або правових кейсів, у межах яких

значення термінів розкривається через їх практичне використання. Такий підхід сприяє переходу від механічного запам'ятовування до свідомого засвоєння юридичної лексики.

Подальшим розвитком сучасної методики викладання є активне впровадження інтерактивних та досвідно-орієнтованих технологій навчання. Особливе місце серед них посідає кейс-метод, який розглядається як ефективний засіб формування професійного мислення, навичок аналізу та прийняття рішень у змодельованих правових ситуаціях. Як зазначають N. Pankovyk, O. Khorosh та Yu. Herasymchuk, використання кейс-методу сприяє розвитку здатності студентів застосовувати теоретичні знання у практичних умовах [3]. Практична реалізація цього підходу включає аналіз кейсів, пов'язаних із порушенням договірних зобов'язань, де здобувачі освіти здійснюють правову кваліфікацію ситуації, аналізують фактичні обставини та формулюють аргументовану правову позицію англійською мовою. Це сприяє розвитку критичного мислення, професійної аргументації та іншомовної комунікативної компетентності.

Узагальнюючи сучасні наукові підходи до викладання англійської мови професійного спрямування, доцільно обґрунтувати модель курс-дизайну «N–G–T–A» (Needs → Genres → Tasks → Assessment), яка відображає логічну послідовність організації навчального процесу в межах ESP. На першому етапі (Needs) здійснюється аналіз професійних потреб здобувачів освіти, визначаються типові комунікативні ситуації та ролі майбутнього юриста. Це забезпечує цілеспрямованість навчання та його відповідність вимогам професійної діяльності.

Другий етап (Genres) передбачає відбір ключових жанрів юридичного дискурсу, які є базовими для професійної комунікації. До них належать договори, судові рішення, юридичні меморандуми, офіційне листування та аналітичні висновки. Робота з автентичними матеріалами зазначених жанрів забезпечує формування термінологічної, дискурсивної та аргументативної компетентностей..

Третій етап (Tasks) спрямований на розробку діяльнісно орієнтованих завдань, які передбачають створення конкретного професійного продукту. Такі завдання включають поетапну організацію навчальної діяльності: від опрацювання лексики та аналізу зразків до побудови власних професійних висловлювань і

текстів. Це забезпечує формування практичних навичок іншомовної комунікації в юридичному контексті.

Четвертий етап (Assessment) охоплює систему компетентнісного оцінювання, що поєднує формувальні та підсумкові методи контролю. Серед них — портфоліо, само- та взаємооцінювання, а також виконання комплексних професійно орієнтованих завдань. Такий підхід дозволяє оцінювати не лише мовні знання, але й здатність застосовувати їх у реальних або змодельованих професійних ситуаціях [1;3].

Таким чином, викладання англійської мови професійного спрямування студентам юридичних спеціальностей потребує комплексного методичного підходу, що поєднує комунікативні, діяльнісні та компетентнісні стратегії навчання. Ефективність формування іншомовної професійної компетентності значною мірою залежить від контекстуалізації мовного матеріалу, використання інтерактивних технологій та моделювання реальних правових ситуацій.

Запропонована модель курс-дизайну «N–G–T–A» дозволяє системно організувати навчальний процес від аналізу потреб до оцінювання результатів, забезпечуючи узгодженість між змістом навчання та професійними вимогами до майбутніх юристів. Її впровадження сприяє підвищенню ефективності викладання англійської мови професійного спрямування та формуванню готовності здобувачів освіти до професійної діяльності в міжнародному правовому середовищі.

Список використаних джерел

1. Makukhina S. V. Teaching English for Specific Purposes for Future Lawyers. *Педагогічна інноватика: сутність та перспективи*. 2025. № 10. С. 140–144.
2. Зайцева І. В., Висотченко С. В. Особливості викладання англійської мови за професійним спрямуванням майбутнім юристам. *Теорія та методика навчання (з галузей знань)*. 2023. Вип. 57. Т. 1. С. 83–86.
3. Паньковик Н., Хорош О., Герасимчук Ю. Проблемне навчання: метод кейсів у викладанні англійської мови за професійним спрямуванням для студентів-правників. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 72. Т. 3. С. 256–262.

Шутенко Світлана Василівна,
завідувач кафедри мовної підготовки
Національної академії внутрішніх справ

ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ: СИНХРОННЕ ЗАСВОЄННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОНЦЕПТІВ УКРАЇНСЬКОЮ ТА ІНОЗЕМНОЮ МОВАМИ

Модернізація вищої освіти в системі МВС України вимагає впровадження інноваційних підходів, які забезпечують готовність майбутніх офіцерів поліції до ефективної діяльності в умовах глобалізації та поглиблення міжнародного поліцейського співробітництва. Сучасний стан безпекового середовища в Україні зумовлений тривалою збройною агресією російської федерації. Українські правоохоронці сьогодні перебувають не лише на передовій правопорядку, а й активно взаємодіють із міжнародними партнерами: від фіксації воєнних злочинів для міжнародних трибуналів до спільної роботи з міжнародними місіями. Транскордонна злочинність та активна інтеграція України до європейського безпекового простору висувають принципово нові вимоги до організації освітнього процесу в навчальних закладах сектору безпеки та оборони загалом і Міністерства внутрішніх справ України зокрема.

За таких умов комунікативна компетентність поліцейського стає стратегічним інструментом. Майбутні поліцейські повинні не лише бездоганно володіти державною мовою, демонструючи високу культуру мілітарного дискурсу, а й бути готовим миттєво переходити на іноземну мову в кризових ситуаціях. Це не просто володіння мовою на побутовому рівні, а й вміння оперувати професійними концептами в іншомовному середовищі.

Традиційні методики навчання іноземних мов у відомчих закладах вищої освіти часто обмежуються розвитком базових комунікативних навичок (General English), що не задовольняє реальні потреби практичних підрозділів.

Ефективним інструментом для досягнення цієї мети є предметно-мовне інтегроване навчання – CLIL (Content and Language Integrated Learning). У контексті підготовки кадрів для Національної поліції України іноземна мова має виступати не лише об'єктом

вивчення, а й безпосереднім інструментом пізнання, аналізу та опанування профільними дисциплінами (кримінальним процесом, криміналістикою, тактико-спеціальною підготовкою тощо).

Специфіка поліцейської діяльності вимагає від випускника володіння не стільки академічною, скільки вузькоспеціалізованою професійною мовною компетентністю. Проведення допиту або інтерв'ювання, затримання правопорушників, складання процесуальних документів, проведення криміналістичного аналізу та взаємодія з представниками міжнародних інституцій (Interpol, Europol, консультативні місії) потребують чітких знань спеціальної термінології.

Упровадження методики CLIL в освітній процес забезпечує синергетичний ефект, за якого курсант паралельно формує термінологічну та понятійну базу як державною, так й іноземною мовами. Наприклад, при вивченні тактики проведення допиту чи правил проведення огляду місця події одразу двома мовами, здобувач не просто «зазубрює» слова, а формує, так зване, професійне двомовне мислення. Це дозволяє досягти кількох критично важливих цілей:

1. Когнітивний розвиток: інтеграція мови та змісту професійної дисципліни стимулює формування професійного двомовного мислення.

2. Процесуальна точність: курсанти засвоюють юридичні особливості термінології, де помилка в дефініції може мати негативні наслідки для досудового розслідування.

3. Психолінгвістична готовність: опанування мовних моделей деескалації конфліктів та специфічних технік опитування іноземною мовою.

Отже, інтегроване навчання у відомчій освіті – це не просто мода на запозичення західного тренду, а стратегічна потреба, оскільки змінюється фокус із пасивного накопичення мовних знань на їх активне практичне застосування у різних професійних ситуаціях. Такий підхід оптимізує аудиторний час, усуває дублювання матеріалу та дозволяє готувати фахівців, здатних безперешкодно інтегруватися в міжнародне безпекове середовище та брати участь у міжнародних місіях.

Список використаної літератури

1. Ковальчук І. С. Особливості впровадження предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL) у закладах вищої освіти зі

специфічними умовами навчання. Інноваційна педагогіка. 2023. Вип. 58. С. 112–116.

2. Павлова О. О., Монастирська Л. В. Предметно-мовне інтегроване навчання (CLIL) як інструмент формування професійної компетентності майбутніх правоохоронців. Науковий журнал «Інноваційна педагогіка». 2022. № 45. С. 89–93. URL: https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/18/part_3/18.pdf (дата звернення: 25.06.2026).

3. Coyle D., Hood P., Marsh D. CLIL: Content and Language Integrated Learning. Cambridge : Cambridge University Press, 2010. 173 p.

4. Dale L., Tanner R. CLIL Activities: A Resource for Subject and Language Teachers. Cambridge : Cambridge University Press, 2012. 284 p.

5. Ball P., Kelly K., Clegg J. Putting CLIL into Practice. Oxford : Oxford University Press, 2015. 320 p.

6. Ткаченко О. В. Формування когнітивно-академічної мовної компетентності (CALP) у курсантів відомчих ЗВО під час білінгвального навчання. Право та державне управління. 2021. № 3. С. 204–210.

Юлдашева Світлана Анатоліївна,
професор кафедри ділової української та
іноземних мов Національної академії
внутрішніх справ, кандидат філологічних
наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: НЕОЛОГІЗМИ ТА МОВНІ ІННОВАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ДИСКУРСІ

Повномасштабна війна, запровадження воєнного стану та тривалі кризові процеси в українському суспільстві суттєво вплинули на всі сфери суспільного життя, зокрема на мовну комунікацію. В умовах соціальної напруги, інформаційного протистояння та постійного оновлення суспільного досвіду особливої ваги набуває дослідження мовних змін, які відображають нові форми взаємодії між людьми. Комунікативна практика воєнного часу характеризується

активним використанням нових слів, виразів, мовленнєвих шаблонів, які слугують засобом осмислення реальності, вираження емоцій та консолідації громадян. Саме тому аналіз неологізмів та мовних інновацій у контексті особливостей комунікативної взаємодії є актуальним напрямом сучасних лінгвістичних студій.

Мета дослідження полягає у з'ясуванні особливостей функціонування неологізмів та мовних інновацій у сучасному українському дискурсі як важливого складника комунікативної взаємодії в умовах воєнного стану.

Сучасна українська мова в період воєнного стану зазнає інтенсивних змін, що виявляються передусім у лексико-семантичній системі та способах комунікативної взаємодії. Мова як соціальне явище завжди чутливо реагує на зміни суспільного середовища, тому екстремальні історичні події стають каталізатором активних мовних процесів. Воєнний стан спричинив виникнення нових комунікативних потреб: оперативного інформування, психологічної підтримки населення, формування спільного символічного простору та створення мовних маркерів ідентичності. Це зумовило появу значної кількості нових лексичних одиниць, які активно функціонують у різних типах дискурсу — медійному, політичному, побутовому, цифровому.

Особливості комунікативної взаємодії в умовах воєнного стану проявляються в тому, що мовлення набуває підвищеної динамічності, емоційності та ситуативної зумовленості. Щоденне спілкування включає значну кількість слів, пов'язаних із воєнною тематикою: «повітряна тривога», «укриття», «прильоти», «евакуація», «блекаут», «генератор», «волонтерка», «донат». Частина цих лексем була відома й раніше, однак саме воєнний стан зробив їх центральними в комунікативному просторі. Вони стали елементами щоденного мовлення та значною мірою змінили мовну картину світу сучасного українця.

Важливим явищем є активна неологізація. Нові слова виникають як відповідь на необхідність швидкого позначення нових реалій. Наприклад, слово «бавовна» набуло нового переносного значення — вибух, детонація на території ворога. Це значення сформувалося в умовах інформаційного протистояння та стало прикладом семантичної трансформації, коли вже відома лексема набуває нового комунікативного змісту. Подібно функціонує слово «приліт», яке в сучасному дискурсі означає ракетний удар, хоча раніше вживалося в нейтральному значенні.

Комунікативна взаємодія воєнного часу характеризується також широким використанням експресивної лексики. Наприклад, слова «орки», «рашисти», «мобіки» мають яскраво виражене оцінне забарвлення й виконують функцію негативної характеристики противника. Їх уживання сприяє формуванню колективної емоційної реакції на події та слугує засобом психологічного спротиву. Дослідники наголошують, що в кризових умовах мова стає не лише інструментом повідомлення, а й засобом емоційної регуляції суспільства [2, с. 133].

Активними є й словотвірні процеси. На основі запозичених слів утворюються нові деривати, які швидко інтегруються в українську мовну систему. Так, від слова «дрон» сформувалися лексеми «дронити», «дронщик», «антидроновий». Подібні процеси спостерігаємо і в словах «волонтерити», «задонатити», «переможенька», «пікселька». Такі новотвори демонструють високу адаптивність української мови до нових умов та здатність швидко створювати зручні комунікативні моделі.

Суттєвий вплив на комунікативну взаємодію має іншомовна лексика, що в умовах воєнного стану активно входить у повсякденне мовлення. Такі назви, як «байрактар», Javelin, Starlink, перетворилися з вузькотермінологічних одиниць на символи національного спротиву. Їх функціонування демонструє, що терміни можуть набувати метафоричного значення та виходити за межі професійного спілкування. Наприклад, слово «байрактар» стало культурним символом завдяки широкому вживанню в медіа, піснях, мемах та побутовій комунікації.

Особливу роль у формуванні нових комунікативних практик відіграють цифрові платформи. Telegram, Twitter, TikTok та інші соціальні мережі стали середовищем оперативного поширення нових слів, висловів та мемів. Саме тут виникають мовні одиниці, які згодом переходять у повсякденний дискурс. Наприклад, фрази «доброго вечора, ми з України», «руській воєнний корабель...», «все буде Україна» стали не лише популярними цитатами, а й знаковими мовними маркерами суспільної єдності [3, с. 92]. Вони функціонують як комунікативні коди, що сигналізують про належність до спільного культурного простору.

В умовах воєнного стану трансформується й мовленнєвий етикет. Традиційні форми привітання та подяки поступаються новим комунікативним формулам. У публічному просторі широкого вжитку

набули вислови «Слава Україні!» — «Героям слава!», «Дякуємо ЗСУ», «Тримаймо стрій», «Все буде Україна». Ці формули виконують не лише етикетну функцію, а й слугують засобом вираження солідарності, патріотизму та громадянської позиції. Вони є показником того, що комунікативна взаємодія в умовах війни стає маркером соціальної належності та спільних цінностей.

Варто звернути увагу й на психологічний аспект мовних інновацій. Багато нових слів і висловів мають терапевтичну функцію: допомагають суспільству долати страх, знижують рівень напруги через гумор, іронію та сарказм. Наприклад, мемні конструкції на зразок «бавовна», «жест доброї волі», «негативний наступ» є своєрідними формами мовного спротиву. Вони демонструють здатність мови адаптуватися до кризових умов через створення символічного простору емоційної підтримки.

Отже, комунікативна взаємодія в умовах воєнного стану характеризується високою динамікою, емоційною насиченістю та активним формуванням нових мовних одиниць. Неологізми та мовні інновації відображають суспільні трансформації, виконують функції номінації, оцінки, психологічної підтримки та соціальної консолідації. Вони є важливим інструментом адаптації суспільства до кризових умов і свідчать про життєздатність української мови як засобу відображення нової історичної реальності.

Неологізми періоду воєнного стану становлять важливий складник сучасного українського комунікативного простору. Їх поява та функціонування зумовлені необхідністю оперативного реагування на нові соціальні реалії. У контексті комунікативної взаємодії вони виконують не лише номінативну, а й консолідуючу, експресивну, адаптаційну та ідентифікаційну функції. Дослідження мовних інновацій воєнного часу дає змогу глибше зрозуміти механізми мовної адаптації суспільства та роль мови у формуванні національної стійкості.

Список використаної літератури

1. Івченко В. Після 24-го. Київ: Віхола, 2022. 320 с.
2. Коць Т. А. Лінгвософія війни і миру в інформаційному просторі сьогодення // Культура слова. 2019. № 90. С. 132–149. <https://doi.org/10.37919/0201-419X-2019.90.12>
3. Павлова Л. В. Комунікативно-прагматичний вимір в україномовному дискурсі соціальної реклами в умовах воєнного стану. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. (65). 2024. С. 91-95.

4. Сюта Г. М. Лінгвософія опозиції «свій–чужий» у текстах періоду російсько-української війни // Українська мова. 2023. No 2. С. 3–34. <https://doi.org/10.15407/ukrmova2023.02.003>

ДОСЛІДНИЦЬКІ ДОРОБКИ НАУКОВОЇ МОЛОДІ

Bublyk Olha,

a student of group 137,

Penitentiary Academy of Ukraine,

Bykonja Oksana,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Penitentiary Academy of Ukraine, Chernihiv

HUMAN RIGHTS IN PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE LAWYERS

Human rights play a crucial role in modern international law and professional legal practice. In the era of globalisation, countries and societies are becoming increasingly interconnected, which makes the protection of fundamental rights especially important. The world is very big, but countries are closely connected now. Every person has rights, no matter where they live. However, there is a big question. Should human rights be the same for everyone in the world? Or should they change because of different cultures? It is a very interesting and difficult debate for modern society.

Many people think human rights must be universal. It means they belong to all people equally. It does not matter what the person's race, religion, or gender is. For example, the rights to life and freedom apply to everyone. A scientist writes that fundamental human rights are universal and belong to all people from birth [1, c. 55]. In the European Union, human rights are the main values for all countries, and this is an international priority [2, c. 246]. It helps to protect people everywhere. When rights are universal, governments cannot mistreat their citizens. It creates a safe world where people can live without fear. Universal human rights are also important because they help people during wars and international conflicts. Today, many countries face problems such as military aggression, terrorism, discrimination, and poverty. In such situations, international organisations try to protect civilians and support

peace. Human rights give people hope and legal protection even in difficult times. For example, international courts and human rights organisations can help people when governments break the law or fail to respect human dignity. Without universal rights, many vulnerable people would be unprotected.

Another reason why universal rights are important is globalisation. People travel, study, and work in different countries more often than before. Because of this, common international standards are necessary. If human rights are protected everywhere, people can feel safer in foreign countries. Students, workers, refugees, and tourists need protection regardless of nationality. Universal rights also help countries cooperate across politics, economics, and education. They create trust between nations and support peaceful international relations. Nevertheless, others say culture is important as well. Every nation has a long history. Different countries have different traditions, beliefs, and religions. Families pass these traditions from parents to children. Sometimes, universal rights do not fit these old traditions. For example, some countries did not agree with the Universal Declaration of Human Rights in the past because of their religion or politics [3, c. 21]. They think that local rules are better for their people because they understand their own lives. If we ignore culture, people can feel that foreign rules are forced on them. They do not want to lose their national identity.

Cultural traditions influence many parts of daily life. Different societies have different ideas about family, education, religion, and social behaviour. In some countries, religion plays a very important role in law and public life. Because of this, people may see human rights differently. Some governments believe that international standards do not always respect local customs and moral values. They argue that every society should develop its own system according to national traditions and historical experience.

At the same time, culture should not be used as an excuse to violate basic human rights. Sometimes governments use traditions to justify discrimination or violence. It can create serious problems for women, children, or minority groups. Human dignity must remain the most important value in every society. Traditions are important, but they should not harm people or infringe on their freedom or safety. International law tries to protect these basic rights for everyone.

We need to find a balance between global rules and local life. It is not an easy task for international lawyers and politicians. Universal rights

protect us from terrible things, like violence or discrimination. However, we must also respect local cultures and listen to them. We can have universal rules for basic matters, such as the right to live peacefully. However, we can allow small changes in other areas to fit local traditions. Countries must communicate with one another and understand each other to make this work. Education and international dialogue can help solve this problem. People from different countries should learn more about other cultures and traditions. When societies communicate peacefully, it becomes easier to find common values. International cooperation helps states improve laws and protect citizens more effectively. Respect and understanding between cultures are necessary for a stable and peaceful world.

In conclusion, human rights in professional training of future lawyers should be universal to protect every person worldwide. Safety and dignity are necessary for a good life. Nevertheless, we must also understand and respect cultural differences, as they make our world colourful. A good system of human rights respects both universal values and local cultures. It gives people a safe home and the right to be themselves. Human rights and cultural traditions should work together, not against each other. Only then can people live in peace, freedom, and mutual respect.

References

1. Холод Ю. А. Фундаментальні права людини: загальнотеоретична характеристика. *Право і суспільство*. 2023. № 6. С. 52–57.
2. Бабарицький О. В., Ігнат'єва А. І., Сировий С. В. Права людини в Європейському союзі в умовах сьогодення. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 3. С. 244–248. URL: <http://journal-lps.lgpu.com.ua> (дата звернення: 15.05.2026).
3. Кучук А. М., Пекарчук А. В. Теорія людських прав: концептуальні зміни на межі століть. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 8/2. С. 21–23. URL: <http://www.lsej.org.ua> (дата звернення: 15.05.2026).

Hordiienko Vitalii,

Master's Student, Specialty: «Law Enforcement Activity»

Penitentiary Academy of Ukraine

Bykonja Oksana,

Professor of the Linguistics Department at the Penitentiary Academy of Ukraine,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

HUMAN RIGHTS AND THE RULE OF LAW IN GERMANY AND POLAND: EXPERIENCE FOR TRAINING LAW ENFORCEMENT OFFICERS

Today, the issue of human rights remains a key indicator of whether a state can truly be considered democratic and governed by the rule of law. In modern society, rights and freedoms are no longer viewed solely as abstract legal concepts, as they directly affect the everyday lives of every person. Respect for dignity, equality before the law, freedom of speech, and personal security create the foundation on which democratic institutions operate effectively [1].

The idea of protecting human rights developed gradually throughout history. After the Second World War, international organisations began paying much more attention to establishing common legal standards in this sphere. As a result, documents such as the Universal Declaration of Human Rights and the European Convention on Human Rights became important international instruments that continue to influence national legal systems in many countries today [1; 4].

The principle of the rule of law is closely related to the protection of individual freedoms. State authorities must act only in accordance with legal norms, while citizens should have the right to defend their rights through independent courts and other legal mechanisms. If state institutions exceed their powers or unlawfully interfere in private life, democratic principles are weakened. Because of this, effective human rights protection is considered an essential element of constitutional governance.

Germany is often presented as an example of a country where constitutional guarantees and democratic institutions function at a very high level. The Basic Law of Germany recognises human dignity as a supreme constitutional value. Public authorities are obligated not only to respect

rights but also to protect them actively. An important role belongs to the Federal Constitutional Court, which examines constitutional complaints and protects citizens from abuses committed by state bodies [2; 3].

German legal practice demonstrates strong judicial independence and a high level of institutional responsibility. Citizens can challenge decisions of public authorities if they believe their constitutional rights have been violated. Such mechanisms strengthen trust in state institutions and contribute to legal stability within society. In addition, Germany pays significant attention to issues connected with personal data protection, equality, and freedom of expression.

Poland also defines itself as a democratic state grounded in constitutional principles and the respect for human rights. The Polish Constitution guarantees many important freedoms, including freedom of conscience, the right to education, access to justice, and equality before the law. However, discussions on judicial reforms in recent years have sparked debates within European institutions about the level of judicial independence in the country [3].

Despite these discussions, democratic institutions and civil society organisations in Poland continue to play an active role in monitoring constitutional standards and protecting citizens' rights. This situation shows that democracy depends not only on written laws but also on political culture, public participation, and the effectiveness of institutions responsible for ensuring legality.

A comparison between Germany and Poland demonstrates that constitutional norms alone are insufficient without proper practical implementation. Germany illustrates a more stable institutional model in which judicial independence is strongly protected. Poland, in turn, demonstrates how political reforms may influence public trust and international evaluations connected with the rule of law.

Modern democratic states also face new legal and social challenges. Migration processes, technological development, cybersecurity issues, and social inequality require governments to adapt legal systems to new realities constantly. At the same time, democratic states must ensure that emergency measures or political decisions do not restrict fundamental rights more than necessary.

In conclusion, human rights remain a key foundation of every democratic state governed by the rule of law. European experience confirms that effective protection of rights and freedoms strengthens political stability, public trust, and the legitimacy of public authorities. The

examples of Germany and Poland show different approaches to democratic development, but both countries confirm the importance of independent institutions and constitutional guarantees in protecting human rights.

References

1. Universal Declaration of Human Rights. United Nations, 1948.
URL: <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>
2. Basic Law for the Federal Republic of Germany. Deutscher Bundestag.
URL: <https://www.bundestag.de/en/parliament/function/legal/basiclaw>
3. European Commission. 2024 Rule of Law Report. Poland. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2024-rule-law-report_en
4. European Convention on Human Rights. Council of Europe. URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ENG

Kiryahno Olexander,

Student of 351 group

Lieutenant of the internal service of the

Penitentiary Academy of Ukraine

Bykonja Oksana,

Professor of the Linguistics Department at the

Penitentiary Academy of Ukraine,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

DIGITAL TECHNOLOGIES AND THE TRANSFORMATION OF THE LEGAL PROFESSION AS A COMPONENT OF LEGAL ENGLISH TRAINING

The modern stage of development of the legal system is characterized by a global transition to digital formats. Digitalization processes, which have encompassed all spheres of social life, have led to fundamental changes in the functioning of the legal system. The transformation of the modern legal profession under the influence of digital technologies is not merely a technical update of tools but a profound rethinking of the methodology of providing legal assistance and conducting

law enforcement activities. According to researchers, this process determines the future of legal education and practice in the 21st century [1].

One of the key aspects of this transformation is the implementation of LegalTech technologies. Automation of routine operations, such as contract review, analysis of large arrays of court decisions, and preparation of standard procedural documents, allows a lawyer to focus on the creative and analytical aspects of a case. In the context of law enforcement, digital forensics and the "Internet of Things" (IoT) are of particular importance. The emergence of new categories of digital traces requires law enforcement officers to possess specialized knowledge in the field of data analysis and information security [2].

The integration of Artificial Intelligence (AI) and Big Data into the legal profession creates both new opportunities and significant ethical challenges. On the one hand, digital transformation allows for more efficient processing of evidence and predictive modeling of potential criminal activities. Algorithms can assist in detecting patterns that are invisible to the human eye, thereby increasing the level of prevention of offenses. On the other hand, the question of the legal status of such data arises, especially when it comes to the digitalization of law enforcement procedures and the protection of human rights in the digital space [3].

Special attention should be paid to the transformation of forensic science. In the conditions of martial law and increased cyber threats, the role of electronic evidence becomes decisive. The use of specialized software for decrypting communications, analyzing crypto-assets, and identifying persons through biometric data is becoming a routine part of investigative actions. This shift requires a conceptual update of the material and technical base of law enforcement agencies and the improvement of the legislative framework regarding the admissibility of digital evidence [4].

Furthermore, digitalization is fundamentally changing the nature of communication between participants in legal relations. The "Electronic Court" system, remote investigative actions via video conferencing, and the use of cloud services for storing and processing evidence are becoming the standard of work in Ukraine. This is supported by the relevant legislative framework, in particular, the legal regulation of cloud services, which ensures the stability of information infrastructure [5].

The digital transformation also affects the human factor. The modern legal professional must possess "T-shaped" skills—combining deep expertise in law with a broad understanding of related technological fields. This includes data privacy management, cybersecurity basics, and the

ability to work with automated legal research systems. For master's students in the specialty "Law Enforcement," these competencies are no longer optional but a mandatory requirement for professional competitiveness [6].

Institutional changes are also noteworthy. The digital transformation of the justice system involves not only the transfer of documents into electronic form but also the creation of a unified ecosystem for the interaction of the police, the prosecutor's office, and the court. The implementation of a unified information and telecommunication system (UITS) remains a strategic priority for Ukraine, aimed at ensuring the transparency and efficiency of legal proceedings [7].

In conclusion, the transformation of the legal profession under the influence of digital technologies is an irreversible process. It requires the adaptation of educational programs, the constant professional development of practitioners, and a proactive approach to legislative changes. A future specialist must combine the role of a classical legal scholar with the skills of a digital analyst and a manager of technological systems. This synergy will ensure the effective functioning of a rule-of-law state and the reliable protection of citizens' rights in the conditions of global digitalization [8].

The research we conducted allows us to draw several key conclusions about the digital transformation of the legal profession. Firstly, digitalisation is a fundamental shift in the legal paradigm, requiring a transition to integrated digital ecosystems. Secondly, the implementation of LegalTech shifts legal professionals' focus toward high-level analytical and strategic activities. Thirdly, in modern law enforcement, working with electronic evidence and digital forensics data becomes a critical competency. Finally, the synergy between classical legal science and digital innovations is essential to ensure the protection of citizens' rights; rights in the 21st century.

References

1. Шепітько В. Ю. Цифрова трансформація криміналістики та судової науки в сучасних умовах. *Право України*. 2022. № 10. С. 13–27.
2. Баранов О. А. Інтернет речей (ІоТ): сфера права. Т. 1. Теоретичні та методологічні основи правового регулювання: монографія. Київ: АртЕк. 2018.
3. Копитов С. М. Актуальні проблеми цифровізації правоохоронної діяльності в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Вип. 78(1). С. 132–137.

4. Шепітько М. В. Судово-медичне забезпечення розслідування злочинів у кіберпросторі. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2021. Вип. 41. С. 88–95.
5. Про хмарні сервіси: Закон України від 17 лютого 2022 року № 2074-IX. Відомості Верховної Ради України. 2022. № 21. С. 143.
6. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Право в умовах цифровізації: виклики та перспективи. *Юридичний журнал*. 2020. № 4. С. 7–14.
7. Стратегія цифровізації системи правосуддя та електронного судочинства в Україні: монографія / за ред. І. В. Венедіктової. Харків: Право. 2021.
8. Герасимчук Л. В. Цифрові технології в правоохоронній діяльності: зарубіжний досвід. *Наукові праці НаУКМА. Юридичні науки*. 2022. Вип. 9–10. С. 44–51.

Kolesnik Bohdan,

Student of 351 group

Lieutenant of the internal service of the

Penitentiary Academy of Ukraine

Bykonja Oksana,

Professor of the Linguistics Department at the

Penitentiary Academy of Ukraine,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

THE IMPACT OF EUROPEAN UNION LAW ON NATIONAL LEGAL SYSTEMS AS A RESOURCE FOR TEACHING LEGAL ENGLISH

The Impact of European Union Law on national legal systems is not only a significant topic of contemporary legal studies but also a valuable resource for teaching Legal English in higher education institutions. EU law plays a key role in shaping legal frameworks across member states and candidate countries, influencing constitutional, administrative, and judicial systems. The development of a common European legal order has introduced unified legal standards, strengthened democratic institutions, and enhanced the protection of fundamental rights. From an educational perspective, EU legal terminology and case law provide authentic material for developing students' professional communicative competence in English within law and law enforcement training programmes.

The rule of law sits at the heart of how the EU operates. According to this principle, EU law prevails over competing national law. This principle has been established in the case law of the European Court of Justice, in particular in the *Costa v. ENEL* (1964) case [3-4]. When EU law works well, it means legal standards are applied consistently, whether the person is in Germany or Greece, thereby strengthening European cohesion [1; 3-5].

There is also the crucial matter of making sure EU law actually works in practice. It allows private parties and legal entities to rely on certain EU laws before national courts without having to translate them into national law. The concept of influence was developed in the *Van Gend en Loos* case (1963). As a result, national courts have become important actors in the application of European law [2].

The impact of EU law can be observed in different branches of national legal systems. In constitutional law, many states amended their constitutions to recognise participation in the European Union and the transfer of certain sovereign powers to EU institutions. In administrative and criminal law, states adopted common standards regarding human rights protection, anti-corruption measures, and judicial cooperation.

Everybody can spot EU law's fingerprints all over different areas of how countries interact legally. Under constitutional law, many countries have amended their constitutions to recognise their membership of the European Union and to delegate certain powers to EU members.

At the administrative and legal level, countries have enacted laws promoting human rights, anti-corruption and judicial cooperation. For Ukraine, EU law is particularly important in the context of European integration and the implementation of the Ukraine-EU Partnership Agreement. Ukrainian law is gradually aligning with EU law in areas such as the judiciary, law enforcement, human rights and the economy. Harmonisation of national legislation with EU legislation contributes to regulatory reform and the strengthening of the rule of law in Ukraine [3].

However, this growing EU influence is not without its problems for national legal systems. Some countries express concerns about the limits of national sovereignty and the growing importance of international institutions. There are sometimes conflicts between constitutional courts and EU institutions over the interpretation of constitutional identity and the limits of European integration.

In conclusion, European Union law significantly influences the development and harmonisation of national legal systems and serves as an effective educational tool in Legal English instruction.

The principles of supremacy, direct effect, and judicial cooperation not only define the functioning of EU law but also form an essential part of legal terminology used in international professional communication. Integrating EU legal materials into ESP courses enables law students and future law enforcement officers to improve their ability to interpret, analyse, and apply complex legal texts in English. Therefore, EU law serves as both a mechanism of legal integration and a valuable resource for the development of professional language competence in law.

References

1. Craig P., De Búrca G. EU Law: Text, Cases, and Materials. Oxford: Oxford University Press, 2020. URL: EUR-Lex
 2. Chalmers D., Davies G., Monti G. European Union Law. Cambridge: Cambridge University Press, 2019. URL: Van Gend en Loos (Case 26/62)
 3. Case 26/62 Van Gend en Loos v Nederlandse Administratie der Belastingen [1963] ECR 1. URL: Costa v ENEL (Case 6/64)
 4. Case 6/64 Costa v ENEL [1964] ECR 585. URL: Oxford University Press — EU Law: Text, Cases, and Materials
 5. EUR-Lex – official database of European Union law. URL: <https://eur-lex.europa.eu>
- Cambridge University Press — European Union Law

Movchan Bohdan,

student of 351 group

Lieutenant of the internal service
of the Penitentiary Academy of Ukraine

Bykonja Oksana,

Professor of the Linguistics Department

at the Penitentiary Academy of Ukraine

Doctor of Pedagogical Sciences

Professor

DEVELOPING LEGAL ENGLISH COMPETENCE THROUGH FAIR TRIAL DISCOURSE

The topic of fair trial principles is not only a fundamental issue in modern legal systems but also an important component of the teaching and learning of Legal English in higher education institutions. The right to a fair trial is one of the key guarantees of justice in democratic societies and an essential element of the rule of law. Modern courts are responsible not only for resolving disputes but also for protecting human rights and ensuring equality before the law. Judicial proceedings involve judges, lawyers, prosecutors, defendants, and other participants whose activities must comply with legal standards and procedural safeguards. The effectiveness of the justice system directly influences public trust in state institutions and legal order, making this topic highly relevant for the development of professional communicative competence of law students in English [1].

Different legal systems apply different approaches to court proceedings. In common law countries, the adversarial system is widely used. Under this model, opposing parties independently present evidence and arguments, while the judge acts as a neutral decision-maker responsible for maintaining fairness during the trial. In contrast, civil law countries often use the inquisitorial system, where judges take a more active role in collecting evidence and investigating the circumstances of the case [2]. Although these systems differ procedurally, both are aimed at achieving lawful and objective judicial decisions.

An important principle of fair trial is equality of arms. This principle means that each party must have equal procedural opportunities to defend its interests before the court. The prosecution and the defence should be able to present evidence, challenge arguments, and participate in hearings

under equal conditions. Closely connected with this guarantee is the right to defence, which includes access to legal assistance, confidential communication with a lawyer, and adequate time for preparation of legal arguments [3].

Another fundamental principle is the presumption of innocence. According to this principle, every individual accused of committing a criminal offence must be considered innocent until guilt is proven by a lawful court decision. The burden of proof lies on the prosecution, while any unresolved doubts should be interpreted in favor of the accused person. This safeguard protects individuals from unlawful punishment and arbitrary interference by public authorities.

Public hearings and transparency are also necessary elements of fair justice. Open judicial proceedings contribute to accountability, prevent abuse of power, and strengthen confidence in courts. At the same time, modern judicial systems face serious challenges, including excessive caseloads, procedural delays, and difficulties related to the assessment of digital evidence. The use of online hearings and electronic case management systems improves efficiency; however, it also requires additional guarantees of cybersecurity and protection of personal data.

In conclusion, fair trial principles remain the foundation of modern legal systems and, at the same time, serve as effective educational material for teaching Legal English in higher education. Judicial independence, impartiality, equality before the law, the right to defence, and transparency of proceedings are essential both for protecting human rights and for developing students' professional language competence. The use of such topics in ESP (English for Specific Purposes) courses allows future lawyers and law enforcement officers to combine legal knowledge with foreign language skills. Despite technological and social changes, courts must continue to ensure a balance between procedural efficiency, respect for fundamental legal guarantees, and effective professional training of future specialists in the legal field.

References

1. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of 1950. URL: https://www.echr.coe.int/documents/convention_eng.pdf
2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України
від 13.04.2012 № 4651-VI. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

4. Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights.
Right to a fair trial (criminal limb). Council of Europe, 2024. URL:
https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/guide_art_6_criminal_eng

Petkun Karina,

Master's student

Penitentiary Academy of Ukraine

Specialty: "Law Enforcement Activity"

Bykonja Oksana,

Professor of the Linguistics Department at the

Penitentiary Academy of Ukraine,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

REHABILITATION AND PUNISHMENT IN MODERN CRIMINAL POLICY IN THE CONTEXT OF LEGAL ENGLISH TRAINING

Modern criminal policy is undergoing significant transformation, driven by changes in the understanding of the purpose of punishment and the role of offenders within society. The traditional retributive model is gradually being replaced by a more balanced approach that combines punishment with rehabilitation and reintegration. This shift reflects global trends toward the humanization of criminal law and compliance with international human rights standards.

Punishment in contemporary criminal law is no longer viewed solely as a form of state retribution for committed offenses. It also serves preventive purposes, ensuring both general and special deterrence. While general prevention aims to discourage society at large from committing crimes, special prevention focuses on correcting the behavior of a specific offender. However, excessive reliance on punitive measures may lead to social exclusion and hinder successful reintegration into society [1].

Rehabilitation in criminal policy refers to a set of measures aimed at restoring the social status of an offender and facilitating their psychological, professional, and legal reintegration. It includes educational programs, psychological counseling, vocational training, and other forms of

social support. The primary goal of rehabilitation is to reduce recidivism and ensure sustainable reintegration of individuals into lawful society.

An increasingly important concept in modern criminal justice is restorative justice, which emphasizes repairing the harm caused by criminal behavior rather than focusing exclusively on punishment. This approach seeks to balance the interests of the offender, the victim, and society by promoting compensation, reconciliation, and restoration of social harmony. Restorative justice contributes to more effective resolution of criminal conflicts.

A key issue in modern criminal policy is maintaining an appropriate balance between punitive and rehabilitative functions. Overemphasis on punishment without sufficient rehabilitation efforts may result in prison overcrowding and high recidivism rates. Conversely, excessive leniency may weaken the deterrent effect of criminal law. Therefore, proportionality remains a fundamental principle in shaping criminal policy.

Penitentiary institutions play a crucial role in implementing rehabilitation functions. Their task is not only to isolate offenders but also to prepare them for reintegration into society. The effectiveness of correctional systems largely depends on humane treatment conditions, availability of rehabilitation programs, and access to education and vocational training [2].

International practice demonstrates a clear trend toward reducing the use of imprisonment and expanding alternative sanctions such as probation, community service, and fines. These alternatives are considered more effective in achieving rehabilitation goals and reducing the negative consequences of incarceration.

In Ukraine, criminal policy is also gradually shifting toward humanization. Legislative reforms increasingly introduce alternative forms of punishment, expand probation mechanisms, and improve correctional practices.

However, challenges remain, particularly regarding insufficient funding of rehabilitation programs and limited infrastructure for their implementation [3].

In conclusion, modern criminal policy should regard punishment and rehabilitation as interconnected components of a unified system of crime control. Their balanced integration ensures both accountability and the possibility of successful reintegration of offenders into society. This dual approach reflects the fundamental goals of contemporary criminal law: justice, prevention, and social stability.

References

1. Кутєпов М. Ю. Виправлення та ресоціалізація засуджених неповнолітніх: шляхи вдосконалення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 1. С. 222–226.
2. Василик В. В. Виправлення та ресоціалізація засуджених до позбавлення волі в системі засобів реалізації завдань кримінально-виконавчого законодавства. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 2. С. 33–39.
3. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Виправлення та ресоціалізація засуджених на території України у XIX–XX століттях: теоретичний і практичний аспекти. *Проблеми законності*. 2021. Вип. 153. С. 131–154.

Наукове видання

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ І
ФАХІВЦІВ ІЗ ПРАВА

Матеріали
XV міжвузівської науково-практичної конференції
(Київ, 28 травня 2026 року)

Статті друкуються в авторському варіанті

Комп'ютерна верстка – Мирослава СКРИНИК, Олена ВАСИЛЕНКО

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовників і
розповсюджувачів видавничої продукції

Дк № 4155 від 13.09.2011.

Підписано до друку 16.06.2025. Формат 60х84/16. Папір офсетний.

Обл.-вид. арк. 3,5. Ум. друк. арк. 3,25.

Тираж 10 прим.
